Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 13 АВГУСТ, 1988 ШУ. ★ № 97 (7600). ★ Мах 3 кеп.

ХЬУВКЪАМ-88

КІИ-МАРСА ТІЕХХЬАРА МУЛАШ

ХІанзалца шоаш кІи-марсхошта яьча халонах дехке яьлча санна Іурре а лоамаашта тІехьашка дІахьулъеннаяр морхаш, сигале цІен а яь. Цох сакхийна комбайнераш а ханал хьалха сома а баьнна кхашка бахар. Тхир дІадоаллаше а болх дІаболабергболаш — оза езача фент дІатІаэза, даьтта хьекха, доагор чудетта кийчйир цар шоай 21 агрегат.

— Шоашта ма гой шоана ди миштa хила гІерташ да, — аьлар кІи-марса отряда начальника, совхоза керттерча агронома Чумаков Мухьмада.

Кхы дІахо дашха дезаш хиланзар агронома дешаш. Ца хаддаш делхача догІаша болх лерттІа хьа ца байташ хьабоагІа уж шоаш а бар цу денга сатесса.

Цхьан командах санна доладелар дехьа а сехьа а моторий, тата. ХІаьта а кхашка долха наькъаш тайп-тайпара хилар комбайний, хІана аьлча, хьалха мо «гІаргІурай» хьисапе — цаІ шоллагІчоа тІехьа а йолаш яха йиш яц цар. Михо, догІаша кега а даь ферта мо Іодижа улл кІа. Лаьттах «церташ» хьекха еза комбайнай цІенагІа из хьаэца гІерташ. Цу тІа, цхьан метте кхеста езаш а хул. Шо-шоай участкаш я цар «Экажевский» совхозе санна. Цудухьа болх дикагІа дІа а бода, хІаьта цІенагІа ялат чуэцар малав а хов. Вешта цу гІулакха-м дукха сагота хила безаш бац укхазара халкъа тІахьожамхой. Шоашта могар ду комбайнараша ма хулла цІенагІа из хьалъэца а арда а гІерташ. ХІана аьлча, цкъа-дале, кхом а хет царна шоаш сел хала кхедаьча ялатах; шозлагІдале, центнераш дукхагІа хиларга хьежжа мара цар алапи лакх а лац. Центнераш Іоаеча хьалхле лелаеш дукха комбайнераш ба. Царех ба йоккха опыт йола мастераш Теркакиев Ахьмад, Кантышев Іийса, Чумаков Яхьъя, Газиков Микаьил, Дзауров Салман, кхыбараш.

— Укх шерара центнераш цхьаккха шера хинначарца нийсъе йиш яц, — аьлар Теркакиев Ахьмада. — ГІомара юкъера дошув санна хала лехьадеш фийгаш да яраш.

Да а да уж дошо фийгаш, дошо канаш. Сиха юз бункераш. Цхьайолча моттигашка 30—35 центнерага дІакхоач гектара лу ялат. Къаьстта дика хьийкъад къаьна механизатора Евкуров Лахана кулгалдеча бригадера 550 гектар кІа. Сов низ болаш хиларах михо а дукха дожадаьдац из. ХІаьта оасара баьцех а кхычарел цІенагІа да. Цудухьа сихагІа лел цу тІа комбайнаш. Сиха уд кхашкара токе ялат нийца йолха машинаш. Юкъ-юкъерча машинаш тІа цІе байракхилгаш ягІа. Уж я Олигов ГІапура, Беков Исхьакха, Аушев Ахьмада, Арчаков Хьажмурда, Озиев Аюпа машинаш. Ялат дІадахьара шоай дийнахьара нормаш дуккха тІеххоачашъю цар.

Сатийна, хьаде хІама доацаш саг лелац кхашка хьалха мо. Хьалха-м уполномоченеши тІахьожамхойи дукхагІа хулар ялат чуэцаш боахкарел. ТІаккха бе канаш а хьекхадеш, фо детташ кІа дегадеш кхай юкъе лелар малий? ДІатехкача, из хиннаяр хІаьтта юртбоахама институт а яьккха укхаза балха хьахьожаяь къона йоІ агроном Р. Богатырева. Фуна лаьрхІа кІа дола участкаш комбайнерех «лораеш» я из. Фуна лаьрхІа оарда ялат массанега чуэцийта а хІаьта кхычунца вІашагІъэде а йиш яц. ЦІе зиган хьерчадаь гІажилгаш а йотІаш уж фуна участкаш хьакъоаста а йий кхай тІарча штаба начальник волча йода из, дикагІбола комбайнараш бахийта цига ала. ТІаккха цар оарда кІа хьаккхухьаргдолча шоферий цІераш а машинай номераш дІа а язйий центральни хьатта йода. ТІаккха цун гаьннара хьожжаше а хов: фуна кІа дахьаш ена машина малагІ я а, из Іо мичахьа доассадайта деза а. Шийчул бехктокхамегІа а халагІа а болх хетац Римайна, кхоана хургболча хьувкъама керттера лард я цо лораер.

Хьалъюваш латт совхоза фуна ялатий складаш. ЦІендаь, докъадаь мара дІачухьоц из цига. Мукх хьогге а дІаоттабаьб. ХІанз — фуна кІа доладеннад. 1120 тонн Іалашде деза из укх шера. Ахaнел совгІа чутесса даьннад.

...Ди чакхдаьлар. Сайре баьдлуш йоагІа. Итогашка хьеж тхо. 673 тонн кІа хьатта дІадахьийтар комбайнераша цу дийнахьа. Хьалха дІаихача деношкачул 3-зза дукхагІа. Ишттa лакха хилар цу дийнахьара комбайнерий къахьегама овсарле чуийцача ялата гектарашка диллача а. 294 гектар хулача кхай тІара чуийцар цар из. ХІанз чуэца дисар 400—500 гектар хиллал мара дац — кхаь-диъ дийнахьа бе болх.

Айлуш йоагІа совхозе паччахьалкхенга ялат дІадалара темпаш а.

Ишттa дІаберзаш латт совхозера укх шерара вІалла ца хиннача тайпара хала кІи-марс.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

СУРТАШ ТІА: кІи-марса турпалхо комбайнер М. Дзауров; комбайнаш — кхашка; кхашка дІа-хьа лелача кухнера повараш Т. Дугиеван З. Евкуроваи механизатoрашта делкъийна даа хІама кийчдеш ба.

В. ЮНЦЕВИЧА сурташ.

Оарц дала!

Люцерна йовш латт

Фуна лаьрхІа люцерна чуэцара балхаш дІадоладеннад. Тахан дика гуш да из чуэца кийчо еча хана дувлийта гІалаташ.

«Новогрозненский» совхоз тха районе, ховш махиллара, фуна лаьрхІа люцерна ги кхеду пионер я. Уккхаза кийчъяьр из культура кхеяра технологи а. Цу боахаме дуккхаза а дІакхихьай республикански семинараш, кхаш леладерий опыт дІа-хьа Іомаяьй. Бакъда, укх шерарча хьокхамаша гойт совхоза ги леладераша шоай сий лора ца делга.

130 гектарах 28 мара хьекхаяц. Ги аьрдаьд 18 гектара тІара, кхо центнер йоалл хІара гектара тІара.

Сагота бий-хьогІ цу гІулакха боахама кулгалхой. Къаьстта директор В. Чусови, керттера агроном А. Элипхановн?

Люцерна чуэца йолаялехь кхераме хоамаш дар хьахозаш. Цу хана техника сихонца кийчъянзар. Тахан долаш хиннача гІалаташ тІа тІакхийттад цхьаькха а: во вІаштІехьбаьккхаб люцерна хьоккача комбайнерий болх.

«Гудермесский» совхозе фуна лаьрхІача люцерна дІалоац 360 гектар. БІаьткъо гектар хьахьекха Іойиллай. Бакъда, ардара балхаш дІадоладаьдац. ДогІаш Іоделхе люцернах вар кхетаргья, ги Іодожаргда. Цул совгІа хьекха уллаше а зІийрг тоха а тарлу. Из чІоагІа хала хургда люцерна оардаш болча комбайнерашта. Аьрда хьадаьнна ги а хургдац лерттІа. Вешта, ха ца тулийташ арда кхуврдар мара, хьекха касарагІа Іойилла йиш яц люцерна. ХІаьта укхаза люцерна хьахьакха мара низ тоабац.

Во дІахьу из болх «Кошкельдинский» совхозе а. ДІаболалуча хана-м болх дика дІаболабаьбар укхаза. Районе эггара дикагІа кийчъяьяр цу балха йола техника. Люцерна хьокха ха хьатІаэттача дерриra хувцаделар. Инженерни служба а яц ший декхараш дизза кхоачашдеш. 300 гектар люцернах укхаза 50 мара хьекхаяц. БІарччача кІирагІа люцерна арда мегаргйолаш хоза ха лаьттар. Цунах а пайда эцанзар боахаме. Ерригa 20 гектар мара яц аьрдар. Фу арда цунах совхоза керттерча агронома Л. Исхаджиева? Цу боларагІа болх бой люцерна хьакха а арда а бІарчча кхо бутт эш.

Фуна лаьрхІа культураш кхееш звенош я укказа. Бакъда, «Новогрозненский», «Кошкельдинский» совхозашка каьхаташ тІа мара яц уж. Уж бокъонца йолаш хилча-м подрядо пайда лац а, ала тарлора. Поацача звенoex фу ала йиш я.

Бакъахьа хургдар ювцача совхозий кулгалхоша кІезигагІа къамаьлаш а деш шоай болх тоабича.

Л. БАКАНАЕВ,
«Красное знамя» газета корр.

ФУД АЬТТУВ БОАЛИЙТАР

Малгобекски района «Алханчуртский» совхоза коллективо XIX Ерригсоюзни партийни конференцена накъайодаш ше тІайица хинна социалистически декхараш кхоачаш а дир, цу яхье цо районе хьалхара моттиг а яьккхар. Къаьстта лакха хьокхамаш гойтараш бар хьабаш деладераш. Доккхий толамаш даха вІаштІехьдаьлар, доакъара база дика хиларца. Кхычахьара, дукха ахча телаш, ийде дезанзар из укх шера. ДоагІача боараме дІа а телаш, хьайбаш а жа а Іангара даха теъар из.

Социалистически яхье дакъалаца чІоагІо йилехьа боахаме парткома заседани хилар. Хьайбаш лерттІа Іангара дахара деша хетаяр из. Укхаза белгалдаьхар хІара даькъ тІа бехктокхаме хургбола коммунисташ, партийни порученеш елар. Къаьстта теркам тІаэзар хьайбашка шура ца эшаяйтара, царна тІаккхета дозал лох ца далийтара. ХІаьта итогаш еча хана гучадаьлар, цу балха цхьаккха юстара ца лаьтталга, даьха толамаш массане барттайна даьча гІулакхий хІама долга.

Пайда баьлар ялат чуэцалехьа яь хиннача партийни собранех, цул тІехьагІа къаьстта кхай тІа къахьегаргдолчарца яь хиннача совещанех. Механизатораша, комбайнераша, белгалдаьккхар шоашта малагІа гІо-новкъостал эшаргда, малагІа таронаш я пайда эцанза йисараш. Хозрасчета хьисапе болх беча царна, ховш ма дий, во къахьегар Іаткъаргдолга. Цудухьа массава раьза хилар ялат чуэцара балхаш сиха а хьувкъам ца бойташ а дІадахьа.

Ялх бригада араьлнай кхай тІа. Тайп-тайпара балхаш чакхдоах цар. Тайп-тайпара да царна поощрени яр а. ХІара дийнахьа кхай тІарча стане хьалъетт «молнеш», арахец «прессбюлетенеш». ВІаштІехьяьккхай гойтара агитаци. Цул совгІа, хьалхле лелаярех районни газето а язду.

Молнеш тІа, бюллетенеш тІа язъю дика къахьегарий цІераш, кхоачамбоацараш, ишттa кхы а. ХІаранена хов ше фу даьд, фуд новкъарло ер.

Комбайнерашта юкъе дика къахьегачарех ба Костоевгlар Исраьил, Султан, Гулиев Висангири, водителашта юкъе — Джанхотов Азамат-Гири, Евлоев Іийса, Шадыжев Азамат-Гири.

Дика хьийкъад укх шера ка бола ялат. План 18 центнер йолаш, хІара гектара тІара 25 центнер чуэц укхаза юкъера лаьрхІача. Бакъда, цхьадолча доакъош тІара цу боарамал лакхагІа а чуэц. Масала, Сагова Ювсапа бригаде 200 гектарах хІаране тІара 35 центнер чуийцай. Кодзоев Султана бригаде 300 гектарах—32 центнер.

Социалистически яхьа хьалаш лерттІа вІаштІехьдахарах, цу даькъе формализм ца лелаерах аьттув бувл кхай тІа арабаьннарий. ХІаьта из боккха лоархІам болаш да укх бехктокхамеча хана.

М. АХИЛЬГОВ.

Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене болхлошта Нохч-ГІалгІай АССР АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дуккхача шерашка гІишлош еча беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъалацарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Абубакарова Малика Хамидовнана — Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене № 2 йолча гІишлон - монтажни управлене штукатура.

Албогачиева Мухьмад-Разе Заремана—Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене № 105 йолча дІа-хьа лелача механизированни колонна штукатурий бригада бригадира.

Джабраилов Іайнды Исраиловича — Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене «Чечингстройтранс» производственни автотранспортни объединене АТХ-5 мастера.

Михайлов Валентин Михайловича — Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене механизаце управлене бульдозера машиниста.

Сайфулаева Заира Магомедовнана — Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене жилищно-коммунальни контора штукатура-маляра.

Сасаева Займанена — Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене специализированни гІишлон - монтажни управлене наькъа болхлочоа.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1988 шера 10 август.

Нов. Ж. Ж. ГАКАЕВНА Нохч-ГІалгІай АССР АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Іилма - педагогически беркате болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъалацарахи Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Гакаев** Жабраил Жоколаевича— Л. Н. Толстой цІерагІча Нохч - ГІалгІай паччахьалкхен университета КПСС исторе кафедра доцента.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1988 шера 10 август.

Нов. А. А. ГУЧИГОВНА Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республике физкультуреи спорти дегІайоалаеча доккха дакъа лацарахи общественни вахаре хьинаре дакъалацарахи Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Сийлен грамота лойла **Гучигов** Ахмед Алиевича — Нохч-ГІалгІай АССР Госкомспорта председатела заместитела.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1988 шера 10 август.

КПСС ОБКОМЕ

ТІЕХЬАВИСА ЦХЬАННЕ А БОКЪО ЯЦ

Ахшера а ворхІ бетта а итогегІа республика промышленни предприятей болх дІа мишта бода, «паччахьалкхен предприятех (объединенех) долча СССР Закона хьалашка предприятеша беча балхах бола» 1988 шера 22 апрелера КПСС обкома бюро сопам кхоачашбара даьр фуд? Цунах дийцар укх шера 10 августе парте обкоме хиннача совещане. Цига дакъалоацаш бар КПСС райкомий, горкомий секретараш, цхьайолча объединеней, заводий кулгалхой, парткомий секретараш.

Цу хьакъехьа беча балхах йола информаци а еш къамаьл дир КПСС обкома промышленно - транспортни отдела заведующе Ю. В. Кузнецова.

Цига ладийгІар «Электроинструмент» яхача назрановски завода директора Х.-М. С. Тамасханова, «Терек» яхача мебельно - дахчан хІамаш еча объединене генеральни директора С. В. Макаева, «Вторчермет» яхача предприяте директора В. А. Бубликова, Карабулакски химреагентий завода директора И. В. Лысенкос, ишттa кхычар яьча отчеташка. Цар кулгалдеча коллективашка хаІнз а тІатеІІа болх бац, мела пайда эц радикальни экономически реформа таронех. Бокъонца йола хозрасчет яц, хийцца юкъекхувлац наьха къахьегами луш дола алапеши вІаштІехьдахара формаш. Цу дерригне гІулакх къахьегама овсарле лохъярга, договорах продукцена поставкаш елга юкъагІдаккхарга, брак яр бахьан долаш доккха зе дарга кхоачадаьд.

Совещане къамаьлаш дир: КПСС Сунженски райкома шоллагІча секретара В. П. Кардаильске, КПСС Старопромысловски райкома шоллагІча секретара Х. М. Дзейтова, радиотехнически завода парторганизаце секретар С. В. Елькина, ишттa кхычар.

Совещане итогаш еш, КПСС обкома секретара В. А. Алехина теркам тІаэзар, цхьабола боахамий партийни кулгалхой къаьнарча ІаьдалагІа болх беш хилара, массанахьа а хозрасчет юкъейоалаяра, боахам лелабара экономически методашка хаьдда довлара йоагІа йоакхо ца еш хилара. Предприятех (объединенех) долча СССР Закона къахьегама коллективашта йоккхий бокъонаш лу наьха шоай къахьегамах хьахулачунца бола материальни безам мамогга лакхбара. МайрагІа юкъекхувла еза хозрасчет, коллективни, бригадни подрядаш, цхьайола подразделенеш кооперативашта арендагІа дІатела еза. Къамаьл даьчо белгалдаьккхар, лоацчача хана тІехьадисар дІадоаккхаргдола, къамаьл доацаш продукци йохкара, къаьстта договорни декхарегІа поставкаш яра ийс беттеи шереи планаш кхоачашъелга Іалашдергдола де дезараш тІаэца дезаш хилар.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргІанара заседани хилар. Цига дийцар «БархІазлагІа хержача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаташеи массазарча комиссешеи 1988 шера НГІАССР йола Паччахьалкхен плани бюджети кхоачашъяра янна предложенеш, рекомендацеш, замечанеш кхоачашъелга мишта латт» яхача дешага. Цига доклад йир республика Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела, НГІАССР Паччахьалкхен планови комитета председатела А. А. Мальсагова, содоклад йир НГІАССР Лакхехьарча Совета Планово-бюджетни комиссе председатела, депутата В. А. Куценкос.

Президиумо белгалдаьккхар, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето, министерстваша, паччахьалкхен комитеташеи ведомствашеи, союзни, республикански министерствашта чуйоагІача объединенешеи предприятешеи, горрайисполкомашеи массазарча комиссешеи депутаташеи енна рекомендацеши предложенеши, замечанеши кхоачашъяра хаьдда болх белга.

Кхачан программа кхоачашъяра, халкъа эша товараш арахецара, наха баха цІеноши соцкультбыта объекташи хьалъяра, кхомбара режим чІоагІъяра йолча комиссе енна рекомендацеш кхоачашъяра дешаш хоадам боллаш къестаду паччахьалкхен органаша.

Цу дерригнеша тешал ду, НГІАССР экономически социальни дегІаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра аьттув болга. Республика кхоачашъяьй укх шера 6 бетта хьайбай продукци эцара, халкъа эша товараш арахецареи цхьадолча кхыча хьокхамегІа йолеи Паччахьалкхен план.

Цунца цхьана плани бюджети кхоачашъяра итогий анализо хьагойтачогІа, массазарча комиссешеи депутаташеи енна предложенеши рекомендацеши кхоачашъеча цІенхаштта кхоачамбоацараш да хІанз а. НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, цхьайолча министерстваша, ведомстваша, предприятеша, советски органаша долашдола кхоачамбоацараш дІадахара ма эшша практически гІулакхаш ца делга, чурча резервaех кІезига пайда эцалга. Іилманнеи техниканеи карагІдаьннарий дикагІа йола методаш производствана юкъейоалаелга тІехьадусалга хилийтад НГІАССР Госагропромо, НГІАССР хиней мелиорацеи министерствас, НГІАССР хьун боахама министерствас. Промышленни продукце боарами, къахьегама овсарле лакхлулгеи ше хьалхагІа хиннача моттиге латт.

Комиссеша енна рекомендацеш йизза кхоачашъяьяц Къулбаседа - Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене а, «Чечингавтотранс» яхача Нохч - ГІалгІай территориальни объединене а. Цар йизза кхоачашъяьяц мовхьаши нахи дІа-хьа кхувлареи транспортни средстваех бизза пайда эцареи планаш.

Керттера фондаш балха юкъейоалаяра план кхоачашйиц гІишлон организацеша. 1988 шера хьалхарча ах шера эксплуатаце шера дІадала дезачарех 20 процент мара дІаденнадац, наха чубаха цІеноша, амбулаторно - поликлинически учрежденеех — 19, деша даха ха йоацача берий учрежденеш — 9, клубаши культура ЦІеноши — 16 процент мара кхоачашъяьяц план.

Мах бара министерстаи, Респотребсоюзеи, наха гІулакхаш деча Министерстваи йизза кхоачаш йиц, массазарча комиссей рекомендацеши депутатий предложенеши.

«Грознефтеоргсинтез», «Грознефть» производственни объединенешеи, «Красный молот» яхача заводои кхоачашйиц Іалам лорадара тІаерзаяь йола массазарча комиссеша енна рекомендацеш чакхъяхара йола мероприятеш.

Белгалдаьхача кхоачамбоацараша тешал ду республика Министрий Совето, министерстваша, ведомстваша, предприятешеи кхыйолча паччахьалкхен органашеи КПСС XIX Ерригсоюзни конференце дІадехарашка хьежжа доацаш да стили методаши балха юкъейоалаеи деш дола хувцамаш.

Президиум ишттa хьежар «Сунженски района харжархоша ткъоазалагІа хержача моттигерча Советий халкъа депутаташка денна наказаш кхоачашделга мишта латт».

Цу хьакъехьа тІайийцача соцам тІа белгалдаьккхад Сунженски района халкъа депутатий Советаша КПСС XXVII съезда решенеех когІортолга а еш, конституционни дІадехарашка хьежжа шоай район социально-экономически дагІайоалаяр сихдаь дІахьош хилар.

ДукхагІа йолча халкъа депутатий Советаша наказаш кхоачашдара мероприятеш чІоагІъяьй. Исполкомаша къахьегама коллективашца цхьана наказаш кхоачашдара материальни къахьегамеи ресурсаш лех.

Цунца цхьана Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар района халкъа депутатий Советий болх КПСС XXVII съезда установкаша дІадехараш дизза кхоачашдеш ца хилар.

ДІаяхача 19 созывага денна хиннача наказех 18 процент гаргга мара кхоачашдаьдац района Советаша.

Президиум ишттa хьежар кхыча дешашка а.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

КЕРТТЕРДАР ТЕССА ДУТАШ

КПСС ЦК июньски (1988 ш.) Пленумо парте отчетно-хоржамий собраней кампане хьакъехьа яьча решенеш тIа лаьрххIа теркам тIабахийта белгалдаьд — коммунисташа шоай коллективашкарча экономически хьалех лаьца дувца деза дош. «КIоаргга а массе оагIорахьа а дувца экономически реформа мишта кхоачашъю, боахама керда механизм юкъейоалаяра, хозрасчетен самофинансированен принципаш чIоагIъяра, производстве ше шийна социалистически доалделга дегIадоаладара дешаш», — йоах цу тIа. Уж дешаш дагадехар сона укх деношка хинначча «Назрановский» совхоза Пхьилекъонгий - Юртарча отделене цехови парторганизаце отчетно - хоржамий собране водаш. Цу совхозе хац сона, ерригача Назрановски районерча цу тайпарча парторганизацешта юкъе а йоккхагIчарех я из коммунистий дукхалга диллача (14 ва уж).

ТIаккха миштад укхазара хIанзара экономически хьалаш, мишта дIайода экономически реформа? Отчетни ха хьайийцача (август — 1987 шу — август — 1988 ш.) гIадваха йиш йолаш дац отделенера экономически хьалаш. Къаьстта «тишдар» уж дIадахача шеро. Эсала хилар хьувкъам. ХьажкIаш планагIа хIара гектара тIара 29 йолча чуенараш — 10,3 центнер мара хиланзар. КIа а планагIа доагIачоха ханел кIеззига совгIа мара даланзар, хIаьта 400 гектар тIа дIабийна мукх михо дIабихьар. Шекара свеклаш планагIа хIара гектара тIара 250 центнер яла езача, 160 центнер мара хиланзар. Бахьанаш-м объективни а да цу юкъе. ХIаьта, субъективни дараш дукхагIа хилар.

Укх шера кIезига-дукха эргадаккха мегаш да гIулакх. Кхашкара хьувкъамаш во дац. 400 гектар лаьттара мукх чуйица баьннаб, хIара гектара тIара 28 центнер а йоалаш. Иштта дика хьийкъад кIа а — 420 гектар.

Доакъара а вIалла ца хиннача тайпара беркате да укхаза яр шу. ЦIаккха а лаьттадац отделенерча ферма коа сел дукха аьла аргIаш, доакъар Iалашду кампани хIанз мара бокъонца дIайолаеннаеце а.

ДIадаха шу а хилар укхаза доакъара беркате. Диза Iа даьккхар отделенерча ферма хьайбаша. ТIехкхоачашйир пачхаьалкхенна дулх, шура дIаялара планаш.

Шура, дулх дIададалара ах шера планаш дуккха тIехкхоачашъяьй ферма коллективо укх шера а. Цу юкъа планагIа 6059 йоагIача центнер шура дIаеннай пачхаьалкхенна. ХIара чуоттадаь кхоабача хьайбана ден-бус 505 грамм дозал IотIадеттала (норма — 370 грамм).

Иштта да-кх хьагуш дола экономически хьокхамаш. Застойни ханашка диллача-м тIоараш тоха мара ца дезаш дар уж. Бакъда, перестройкаца тарлуш дац. Доацалга коммунисташа хьа а хьекхар. Парторганизаце секретара заместитела, ферма зоотехника М. Осканова яь доклад а яр цу хьакъехьа критически ирал йолаш а пренеш а цу тайпара хилара тIахьехаш а (секретарь хинна Х. Плиев масехк бутт хьалха кхыча балха дIахьожаварах мукъавалийтавар цу гIулакхах).

— Цифраш-м во яцар хьайбай боахаме, — аьлар пренегIа къамаьл даьча ферма ветеринарни лоро М. Зурабова. — Пайда бий — цар юта лераш цхьаккха тIехьале йоацаш хилча, царга дIабода мах шозза-кхозза дукхагIа хилча?

Я а яц из ферма совхоза дукха пайда луш. Тика чу йохка а хIаьта ше хьаьккхача тайпара пачхаьалкхенна дIаяла а йиш йоацаш я цигарча доахангара йоаха шура: туберкулезахи бруцеллезахи цамогаш да уж. Цудухьа из чакхйоахаш, цох даьтта доаккхаш лаьрххIа цех я ферма коа.

ХIаьта а из дацар Зурабова дийцар-м. Цо йицар-м цу доаханца болх беш, царна Iунал деш болча наьха деш йола йоакхо яр.

ДукхагIа дола бруцеллезни детта доахан гаьнна даьгIенашка да. ХIара денна (догIа делхе а хотта бале а) дояркаш дIа-хьа кхувл цига.

— Дика болх ба, — йоахар М. Зурабова — цига бодача наькъ тIа автоинспектор воацаш. — Цкъа вахача шозлагIа дIавохийтаргвацар цо шофер нах кхувлара кийчъяь йоацача машина кузов тIа дояркаш а ховшабаь.

Хьажал гIулакх миштад: автоинспектора дог лазаргдар иштта а машина кIалтIаялара, харцара кхераме долча цу наькъашка гIолла дояркаш дIа-хьа кхувлаш бIаргабайча, хIаьта совхозерча бехктокхамерча наха бе-баша хетац из гIулакх.

Цига Iерг ма барий уж шоашта Iе моттиг яларе. ХIанз а чакхьяннаяц бIаьстанга из культстан кийчъе дIайолаяь ремонт...

— Оаха йоккха шура а хьабеш бола болх а, тхона эшача хIамаел, тха хьаштел дукхагIа дагабоал совхоза, — аьлар доярка С. Айдаевас. — ДукхагIа бола хьайбаш леладераш газ йоацача цIеношка бах. ХьатIайоагIаш шелал а я. Бакъда, дахчанна, кIора фу дергда хац тхона. Из дош хьоадеш саг а вац тхо тхоаш мара.

Цо а кхычар а дийцачогIа, профсоюзни комитет вIалла а йий ховш а яц совхозе. Гуш яц болхлошта цо луш йола путевкаш, кхыдола царна эша гIулакх. ХIанзалца партсобранешка, кхычахьа цу органа болх хьоа ца беш хIана битаб ховш а дац.

Экономически реформа... Цул кIалдисагIа гIулакх совхозе вIалла да а дий-хьогI? Хьоадензар из дош е доклада тIа а е пренешка а. Хозрасчетах, самофинансированех, подрядни хьисапе болх беш йола коллектив лаха хала да отделенера. Массанахьа а — хьалха хинна аларпеш, хьалха хинна балха нормаш, отчеташ, хьалха хинна къахьегам вIаштIехьбаккхара формаш. IоттIакхийтта, эргадаьнна дукха хIама гуш дац укхаза цу хьакъехьа, каьхаташ тIа деррига вIаштIехьдале а. Бокъонца йолча реформа механизма рычагаш юкъе яьхаяларе сел кIаладусаргдарий, масала, коммунисташа собране дийца шекара свеклай кха? ХIанз а гектарникашта дIа ца екъаш бIарчча участкаш яда цига йоархIаша къайла а яьха. ЯлхлагIча бригадера 15 гектар-м даха дог доацаш яйна дIаяьннай, йоахар собране. Бехкевар, оарцагIвала декхарийлавар — малав а хац.

— НаIартIа-м ух звеньевойш, оасар де дувла, — яхаш.— ХIаьта а атта дий август бетта къаенна йоархIаш дIаяха, — йоахар хьалха денз свеклаш лелаеш хьайоагIача П. Тебоевас. — Догарашца кIезиг-дукха дIа-м тедалу уж...

Экономически реформа механизм укхаза дIа-хьа хьовшца хилара тешал деш дола масалаш-м дийца а варгвац. 200 гектар хула ший хьажкIий кха а дита дIайиккха гаьнна балхашка дIагIоргварий № 1 йолча бригадера звеньевой - механизатор М. Плиев шийна из участок подрядагIа, е арендагIа дIаеннаяларе, из шийх тийша йисалга, хIаьта ше цун визза да волга хайнадаларе? ГIоргвацар. Укхазара шийна ца кораяь подряд лаха кхычахьа вахар из юртах, дезалах а ваьнна.

Лоацца аьлча, дукхагIдар хьааланза дисадале а. тIехьален уйла е, теркам тIабахийта, оарц даккха дезаш дукха гIулакхаш да цу отделене. Цу хьакъехьа шортта хьабе болх а ба керда хержача цу цехови парторганизаце секретара М. Оскановна а кхыча коммунисташта а. ХIанзалца санна политически влияни йоацаш йита йиш яц укхаза экономически реформа, сага фактор. Хьалбаккха беза боахам цу застойни ханех йисача ахкара, цу гIулакха юстара хила гIертар цIенхаштта бехктокхаме а озаш. Эггара хьалха сомаяккха езарех я профсоюз, цун комитет. ХIана аьлча, из я цу реформа хьалхаяла езар а болхлочун сий, цун эшар фуд хьожаш ха тIа латта езар а. Из никъ ба укх деношка Москве хиннача ВЦСПС-а пленумо профсоюзашта хьакхайкабаьр а. Керттера дар тесса а дуташ дIабохьалургбарех бац перестройка никъ.

М. КАРАЕВ.

ДУККХАДАР ТЕРКАЛДЕШ...

Массаза а санна партийни организацешка отчетно-хоржама кампани укх шера а партгруппаша баьча балхага хьажарца дIайолаеннай. Коммунисташа дувц перестройка сихъяра ерригача хана а, отчетни цхьана шера а баьча балхах, лечкъадац кхоачамбоацараш, ира критика ю балха тIа ледарлонаш гучаювлийтачарна. Боахам лелабелга тоадар, хозрасчет юкъейоалаелга, идеологически балха маIан лакхдар, хIаране бехктокхам айбар. Цу тайпара дIаяхар отчетно-хоржама собранеш Нохч-ГIалгIай цементни заводе.

Предприяте гIонна йолча производствашта юкъе къаьстта лоархIаме моттиг дIалоацаш я паропроводни цех. Цун болх дика дIабахарах тийша да завода цехашка, бытовкашка, цул совгIа болхлой бахача поселке йIовхал хилар. Чоалхане а бокха а боахам ба цеха чубоагIар, бIаьш метраш коммуникацеш, технологически линеш. Цудухьа, эшаш да уж, деррига а гIирсаш дикача хьале хилар, аварийни хьал эттача из сиха дIадаккха кийча хилар. Иштта дийцар шоай балхах лаьца партгруппорга Авторханова Сацитас.

Завод болх бе йолаенна 15 шу дузаш да. Цудухьа тишденнад дукхагIа дола гIирсаш, хIаьта паропроводни цех хьайийцача укхаза из хьал къаьстта дика хоалу. хIана аьлча, цу хана денз даь хIама дац коммуникацешта реконструкци яра (хIаьта вокх производствашка из болх хадданза беш ба).

— ДIадахача шера а, укх шера а воай хиннача собранешка вай дийцар котельнена реконструкци е езаш хиларах, — аьлар Авторхановас, — бакъда, цеха кулгалхоша из теркал а динзар. Массанахьа, бIарг тIакхачац завода кулгалхой а. Из бахьанце Iан замалахьа вай мел хало эзар ховш да массанена а. ДIайха хий тоъаш дац яхаш леткъар поселке баха нах, моттигаш нийслора из столове, душевойшка доацаш а.

— Производствера хьал а, болхлой хьашташ теркал а деш, тхоашта могар дора оаха, паропроводни цеха коллектива, хьовзам ца хилийтара. — аьлар собране къамаьл деш котельне машиниста помощника Е. Табаковас, — Бакъда, оаха дика болх барах эргадала хIама дацар нагахьа технически бух пайдан боацаш хилча.

Шоаш болча цу тайпара хьал оттара коммунисташа бехке вир хьалха цеха начальник хинна Эльмурзаев.

ТIаккха мишта кийчо яьй цехе хIанз тIадоагIача Iанна, кулгалхой хувцарца малагIа хувцамаш хиннад укхаза? Цунах лаьца дувц завода юххьанцарча партийни организаце секретара заместитела Глущенко Александр Игнатьевича:

— Коммуникацешта, трубопроводашта профилактически ремонташ елга тоалуш дац. Хувца дезаш да тишденна гIирсаш, цар метта дIаоттаде деза кердадараш, кхы а чIоагIагIа низ бараш. Из дувзаденна да Чир-Юрта кхы а ши завод хьалъяь йоалаш латташ хиларца. ХIаьта царна Iалашо елга а укх паропроводни цехаца дувзаденна хургда. Из гIулакх дика кхетадеш ва цеха керда начальник Арсанукаев. Хьамзат. Тишденнараш дIа а доахаш котельне дIаувттадеш да керда яьш. Хьалха лаьттарел массехказа дукхагIа низ ба цар. Цхьан дийнахьа а юкъагIа ца доаккхаш дIахьош да Iана кийчо елга.

ХьагучогIа, партгруппа доакъашхоша яхачунга ла а дувгIаш, дIаболабаьб ший болх цеха кердача кулгалхочо. Партгрупорга С. Авторхановас белгал ма даккхара, хIара дийнахьа балха тIа коммунисташкара гIо а хургда цунна.

Иштта, производстверча хьала бала кхоач партгрупперча хIара коммунистага. Цу даькъе кIезига дац партгрупоргах шийх тийша а. Хьалха цо баьча дикача балха хоадам а беш юха а партгрупоргалла хержар фильтровальни цеха инженер Авторханова Сацита.

— Доккхий декхараш латт карарча шера завода коллектива хьалхашка, — йоах А. Глущенкос. — Уж кхоачашдара тIадерзадаь да тIайица лакхара социалистически декхараш а. Завода коллективо дош деннад шера план укх шера 28 декабре кхоачашъе, арахецача ерригача цементах 75 процент дика а лакхара категори йолаш хилийта, планал совгIа маьхал йоаккхаргья 186 эзар сома маьха продукци. Коллектив цу лакхаленга кхачийтара шоашкара доаггIа дакъа юкъедахьа лаьрхIа ба паропроводни цеха къахьегамхой а.

А. ТЕМИРХАНОВ.

Кхоана—гIишлонхочун Ди

Шоай профессиональни цIейна дика къахьегама совгIат а кийчдаь, накъабаьхкаб «Чечинггражданстрой» треста МЖК-6 чуйоагIача СМУ-10 гIишлонхой. Грознерча Жуковски улицагIа цар хьалдеш да 145 квартира йола цIенош. Цига къаьстта дика болх а беш, даим социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Исмаилов Бувайсара кулгалдеча комплексни звено коллектив. Цхьа смена дIаяхийтац цо ший норма 115—120 процент кхоачаш ца еш. Цудухьа дIабахача ворхI бетта задани ханал дикка хьалха кхоачашйир звено гIишлонхоша.

Уж толамаш даха вIаштIехьдоал цар звено коллективе къахьегараш массе а тайпа гIишлонхой говзалаш йолаш нах хиларах. Цхьа болх боацаш висача, кхыча участке дIа а эттe къахьега ховчарех ва царех хIаравар. Цул совгIа звено кулгалхочо дика вIаштIехьбаьккхаб ший гIишлонхой къахьегами царна юкъера социалистически яхьи. Шоай балхах тIехдика кхеташ болча гIишлонхоша овсаре къахьегарал совгIа цхьаккха тайпа брак нийсъялийтац шоай балха тIа.

Белгалбаьнна дика къа а хьегаш, хадданза социалистически яхье хьалхалатташ хиларца шоай новкъосташта хьокхам телаш ба звенора гIишлонхой Умаров Зайнды, Никуленко Александр, Кужаев Джамул, Дорбазов Валид, кхыбараш. ТIеххьарча шинне каменщика болх бу ткъо шу дизад. Цу шерашка шоай опыт, дикагIйола балха методаш дог раьза долаш дIа а йовзийташ, дукха гIишлонхой хьалкхебаьб цар. ХIанз звено коллективе къахьегаш болча гIишлонхоех ахаш цар кийчбаь ба. Цар массане а чIоагIа сийдеши лоархIаши ба шоай хьехамчаш.

СУРТАШ ТIА: 1. (аьрдехьара аьттехьа) звеньевой Б. Исмаилов, каменщикаш, З. Умаров, А. Никуленко; 2. каменщикаш Дж. Кужаев, В. Дорбазов; 3. Хьалдеш латта 145 квартира йола цIа.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ЦIЕЙНА НАКЪАДОАГIАШ

Вай мехкарча гIишлонмонтажни организацеша, гIишлон материалий промышленноста болхлоша, проектни Iилма-тохкама институтий Iилманхоша укх шера 14 августа дезду шоай профессиональни цIей—гIишлонхочун Ди. Из цIей дезду КПСС XXVII съезда, XIX Ерригсоюзни партийни конференце решенеш толаме кхоачашъяра вай мехкарча къахьегамхоша тIагIертта къовсам лоаттабеча хана. Общества ерригача сферашка сихха дIахьалхашкахьа а ухаш, керда коталонаш яха езаш я.

ГIишлонхошта хьалхашка латта декхараш доккхийи бехктокхамеи да. Кхоачашъе езаш я тIехьаяккха йиш йоаца социальни программа, сихде деза социально-культурни объекташ хьалъелга, советски наьха къахьегамеи бытеи хьалаш дикка тоаде дезаш да.

Уж деррига дешаш чIоагIа дийцар дукха ха йоацаш чакхъяьннача XIX Ерригсоюзни партийни конференце. КхойтталагIча пятилетка план кийчъеча хана керттера де дезар лаьрхIар партийни конференце мохк экономически дегIакхувлалга.

Цу даькъе доккхийи бехктокхамеи декхараш хьалхашка латт вай республикерча гIишлонхошта. ГIишлош хьалъеча нийслу проблемаш къоастаяра даькъе аьттув а боалаш чакхъяла езаш я шийтталагIа пятилетка. Практико хьахьекхад, социально-экономически дегIаухалга сихде йишйоацалга, гIишлош хьалъечара гIулакхаш цIенхаштта тоа ца дича. Пятилетка шерашка пайда эца безаш я шиъи ахи миллиард сома маьха капитальни вложенеш, дукха балхаш де деза болх беча производствашта реконструкци еши цига керда техника оттаеши, промышленнии юртбоахамеи цхьайола йоккхий объекташ хьалъе еза. Уж хьалъе лаьрхIа я КПСС ЦК, СССР-н, РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советий соцамашка хьежжа.

Жилищно - граждански гIишлош хьалъяра даькъе вай республике карагIдийнараш къаьгга гуш да. Городе берригa бахача дезалех 80 процент бараш дика кийчъяьча квартирашка бахаш ба, фусамашца дикка дукхагIа Iалашбаьб юрташка бахаш бола нах а. «Жилье 2000» яхача чIоагIъяьча программагIа 2000 шерага кхачалехьа г. Грозне вахача хIара сага 18,3 квадратни метр кхоачаргйолаш фусамаш хилийта лерхI, юрташка хIара сага 15,8 квадратни метр кхоачаргйолаш цIенош хилийта лерхI, тахан юрташка 11,2 квадратни метр мара кхачац хIара сага. Дукха хьалъеш я республике школаш, берий бешамаш, яслеш, унахцIено, культура, торговле объекташ. Массе а йолча финансироване источникех дIаяхача пятилеткагIа хьалдаьрел 1,5-зза дукхагIа хьалде лерхI чубаха цIенош. Пачхаьалкхен капитальни вложеней чотагIа укх пятилетке хьалъе лерхI шозза дукхагIа деша даха ха йоацача берий учреждeнеш, кхозза гаргга дукхагIа общеобразовательни школаш: ялхазза дукхагIа профтехучилищаш.

Укх пятилеткагIа 1,7-зза дукхагIа хьалъергья больницаш, 1,4-зза дукхагIа хьалъергья амбулатореши поликлинически учрежденеши. Духхьал 1988 шера госкапвложеней чотагIа эксплуатаце дIадала дезаш да 186,5 эзар квадратни метр хула нах чубаха цIенош. 10652 дешархочоа моттиг йола общеобразовательни школаш, 1640 моттиг йола деша даха йоацача берий учреждeнеш, 390 маьнги дIаоттабе моттиг хургйола больницаш, 1900 моттиг йола клубаши культура цIеноши.

Укх шера хьалъяь яха езаш я укх тайпара лоархIаме объекташ: шера 240 эзар кубически метр бетонни блокаш арахецаргйола завод, г. Аргунера ялата продуктай комбинат, г. Грознера универмаг, гединститут, газонаполнительни станци, реконструкци яь яла езаш я г. Аргунерча крупнопанельни домстроена завода, хьалъяь яха езаш я производственни, социально-культурни, юртбоахама, кхыйола объекташ.

Тахан мишта лел республике капитальни гIишлош хьалъяра гIулакхаш? ГIишлонхой цIей дездеча укх деношка, соахкарчул дикка дукхагIа гIишлон-монтажни балхаш даь дале а, республикерча подрядни гIишлон организацеша 89 процент мара кхоачашъяьяц гIишлон монтажни балхаш дара укх шера хьалхарча ах шера план. Цул совгIа сохка цу юкъа даьрел 14 процент кIезигагIа даьд цар гIишлон-монтажни балхаш. Цу хьокхама заданеш кхоачашъянзар «Чеченингушстрой» объединене, «Чечинггражданстрой» треста, «Чечингагропромстрой» объединене гIишлонхоша.

Шерра инициатива дегIакхувлара дола гIулакх а хинна дIаэттад партийни, советски, профсоюзни организацеша, боахама кулгалхоша толаме болх байтара хьалаш Iалашдаьча къахьегама коллективашкара кхетамца вIаштIехьяьккха социалистически яхь. Цар планови заданеш а толаме кхоачашъю.

1988 шера хьалхарча ах шера гIишлон организацеша баьча балха итогаш а яь, пачхаьалкхен плани тIайица социалистически декхараши кхоачашдеча доккхий къахьегама толамаш дахарах производственни Iилман-производственни коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг а луш, республикански сийлеч Улга тIа яьккхар, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх а луш № 7 йолча треста Грозненски монтажни управлене, «Союзгазстрой» треста ПМК-4, «Кавэлектромонтаж» треста ГМУ коллективаш. Яхье шоллагIа моттиг хьожайир «Чечингушводстрой» управлене Аргунски аьшкбетона изделей завода, «Гидромеханизация» треста ГМУ коллективашта. ХIаьта яхье кхоалагIа моттиг елар «Чеченингушстрой» объединене СМУ-7, «Югмонтажавтоматика» треста СМУ коллективашта.

Хьалхарча ах шера яьржа хиннача социалистически яхье дикагIйола бригада, болхло яха сийлен цIераш а луш, «Грозненский рабочий» яхача республикански газета сийлен Улга тIа баьхаб СМУ-6 бригадир Бисултанов, монтажник Котельников. ДСК отделочникий бригадир Коюхов, СМУ-8 каменщик Брусникин, СМУ-7 комплексни бригада бригадир Магомадов, ПМК-105 штукатурий бригадир Халилова. № 7 йолча треста МУС слесарий бригадир Ампилов. «Тепломонтаж» Грозненски участка огнеупорщик Дорошенко, кхыбараш.

ГIишлон бригадашта юкъе къаьстта дика къахьегаш, хадданза социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я СМУ-7 Багаева бетонщикий бригада, Магомадова комплексни бригада, СМУ-6 Суровецке штукатурий бригада, Спец СМУ-10 Сорокина каменщикий бригада, ПМК-105 Черепнина каменщикий бригада, «Чечингстройтранс» объединене Кулебякин, Иничкин, Бангаев керте латтача водителий бригадай, «Чечингагропромстрой» объединене ПМК-3 Саaев керте латтача плотникий бригада, Чимаевас кулгалдеча отделочникий бригада коллективаш.

С. ХАДАШЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета гIулакхаш леладара йолча управлене гIишлон жилищно - коммунальни боахама отдела начальник.

Iилмахочоа хетар

КЪАХЬЕГАМА РЕСУРСИЙ ДОШ ТАХАНИ КХОАНЕИ

Укх тIеххьарча ханналца СССР социально-экономически дегIаахаро хайра хувцамаш де дезаш хилацар баха нах цхьаццанахьа балха дIанийсбара структуре. 1988 шу тIакхоачаш мехка бахача болх беш болча берригача нахах 40 процент промышленностен гIишлош ечен балха бар. Малхбузерча мехкашка долчунца дистача юрта боахаме болх беш бола нах кIезигбалар геттара лертIа дар. Мехка болх беча нахах царга кхоач 19 процент, аграрни секторе производства эффективность лакхъяра йолча таронех кIеззига мара юкъе ца йоалаяр хьахьокх цо.

Цу тайппара, керттера рузкъа хьадеча болх беш мехка къахьегача нахах 60 процент да вай. Из геттара дукха да малхбузерча мехкашка долчоа юхе. Из да технологически тIехьависар, иштта кадрови проблемаш а — кхоачамболаш квалификаци ца хилар, къахьегама культура лоха хилар. Из да, мадарра аьлча, кхоачамхиллал болчарел дикка дукха совлен нах хилар. Оаха даьча лоархIамегIа промышленносте, гIишлош еча, юрта боахаме къахьегача 130 миллион сагах 6 миллион саг ва совленагIа лархIа воаш.

Пачхаьалкхен предприятех дола Закон дизза кхоачащде дIадоладича, къахьегама коллективай болх боахама расчето къоастабергба, хIанз ше йолча бесса технически Iалашъяь а йолаш производствас дикка дукха болхлой балхара мукъабоалийтаргба. Укх гарггарча 15 шера кулгашца къахьегалга 15—20 процент кIезигдергда яха вож декхар кхоачашдеча кхы а драматичнегIа хинна дIаоттаргда хьал. Цунна тIехьа хьахургда доккхий структурни кадрови хувцамаш. ХIанз материальни рузкъа хьадеча 60 процент болча къахьегамхоша кулгашца болх ма бой. Из хьокхам иштал лохбича миллионаш болча наьха дош отт.

Къахьегама ерригa культура лакхйича, керда технологи юкъейоалайича шоззанел тIех лакхлургья халкъа боахаме къахьегама овсарле. Иштта хIама хилча хIанз хьалхашка латтача декхаре гIа 2000 шу тIакхоачаш материальни рузкъа хьадара къаман доход шозза дукхагIа хургья, бIаьшере чакхйоалаш 1985 базисни шера хинначул болх беш боаца нах 16 миллион саг дукхагIа хургва.

ГIулакх иштта хургхилар кхета а деш де дезарг да-кх наха бе болх хилара деш долла структурни хувцамаш. Кердача тайпара къоастае езаш я из проблема. Цунца дувзаденна укх гарггарча хана доккхий экономически меттел, хетаргахьа чоалхане социально-психологически а декхараш да кхоачашде дезаш.

ЦIи льккхарех, хетаргахьа, эггара цIенхаштагIа да тIехьардараш. Уж кхоачашде деза дуккха бола специалисташ-управленцаш болх бе нах ца тоъаш хиларо сатем боабаь ба. ГIулакх миштад аьлча, укх тIеххьарча 20 шера кадраш ца тоъаш хилара дош, дувца эттад, цо тIехьашкатеттай бокъонца йолаш йола проблема — къахьегамах кIезига пайда эцаш хилар: цо хьахилийтар болхлой ца тоъаш хилча, наха бе болх хилийтарах йола проблема мишта хила йиш я? яха хаттар. Цу тIа гIолла геттара а атта хеталу цу даькъе хургдолча хувцамий хьакъехьара гIулакх.

Къаьстта аьлча наха бе болх автоматически хургболаш лерхI. Из чIоаггIа кхераме тувлавалар да. ХIанз миллионаш болча наьха дукха йола профессеш ца езача оттача хана хьалхарча аргIанара дош да дуккхача наха керда говзалаш Iомаяр. Иштта диназа даргдоацаш да кагирхой профессиональни ориентаце система цIенхаштта оттае езаш хилар а — дуккхача къонача наьха къахьегама вахар дIадоладала дезаргда дIадахача дуккхача шерашка санна промышленносте, гIишлош еча а доацаш, гIулакхаш дара сфере. Технологически хувцамаш хилар бахьан долаш юккъера ха йолча наха, кхыметтел ха яхачарна а, профессиональни ориентаце новкъостал де дезаргда. ХIаьта цу наха эггара дикагIа дIаэцаргйола формаш хьалхаяхара хьакъехьа хIанз а кIезига опыт Iоаяьяц.

Долаш да къахьегамхошта шоашта юкъе а психологически порядка чоалхане хIамаш. Цу нахах дукхагIчарна хет, цхьан хаьддача балха тIа шоаш ца эшача кхаьчача. шоашта кхыбола болх шоаш болх беш болчча предприяте шоашта хьембоацщаш лургба аьнна. ХIаьта кхетадеш ма дий, нагахьа санна персонал кIезигьеш йола модернизаци еш хилча, тIаккха кхыдола хьал отталга: саг раьза хургвола моттиг лаха а. производствана эшар Iалашде дезача а. нах Iомабеча а хана болх соцабе безаш а хургда.

Вай мехка хулача хувцамашка наха бе болх хилийтара проблемашта хIанз бокхка теркам тIабохийт. ДIадахача шера февраль бетта арадаьккхар производства эффективность лакхлуш хиларца дувзаденна балхара мукъабоалийтача къахьегамхошта цар юккъерча алапе боараме царна компенсаци ярах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Ха а оттаяьй — кхаь бетта тергдолаш. Белгалдоаккхаргда вай, балхара дIабоахаргхилар нахага дIахойт ши бутт хьалха. Цу тайппара, 5 бутт ха я балха оттара пачхаьалкхено новкъостал деш.

Балха тIара мукъабоалийтачарна йола компенсаци — къахьегамхой социальни лорабара деча гIулакхех цаI мара дац. КIезига лоархIам болаш дац цу лакхехьа хьоадаьча документагIа нах юхаIомабара йола шерра сеть хьаеш хилар а. Касттлашха йолча перспективагIа беррига нах бе болх болаш хилар Iалашдергда цхьан предприятешкареи отраслешкареи болхлой вокхарга бахарца, къаьстта аьлча гIулакхаш дара сферага. Из хIанз а ледара дегIаенa я.

Гаьна йоацача перспективагIа да бахача нахах цхьабараш къахьегача процесса юкъе дакъалоацаш хилар кIезигдеш политика тIехьтIехьа боккхагIа лоархIам болаш хургхилар а. Укхаза лоархIам болаш хургда бер даьча кхалсага луш йола отпуск йIаьхъеш хилар. цхьан ханна луш дола пособи доккхагIа а хургдолаш. Иштта хургда ха яхача наха хIанзчул дукхагIа пенси лургхилар а.

Наха бе болх хилийтара йолча политике йоккха моттиг дIалоац балха ха лоацъяро а. ТIехь-тIехьа шийна никъ шаьрбеш я диззача балха дийнахьа доацаш къахьегаргдола нах дукхагIа хулаш хилара идея. Болх бе безам болча хIара сага балха моттиг хилийтара, цунца кхоачашдеш хургда къахьегамах эффективни пайда эцара, цхьан ханна цун овсарле лакхлуш къахьегамхошта социальни тешам балара декхар.

Владимир КОСТАКОВ,
экономически Iилмай доктор, профессор. (АПН).

Тхога язду

БАРКАЛ ШОАНА!

Шун газете гIолла дег тIара баркал ала безам бар са г. Грознерча № 8 йолча больница гепатитни отделене заведующена Аушева Залихана.

Укх шера, март бутт бовш чIоагIа во хьал долаш цу больнице йигар со. Са ираза, сона дарба деш йола лор Залихан Юнусовна хилар. Йоккха опыт йолаш, цунахочун хьал довзаш, къахетаме дог долаш саг я из.

Ди-буйса ца къовсаш, шийха, хьинар, дега йIовхал ца кхоеш хьежар из сога.

Иштта дика ювц из кхы а дуккхача, цо дарба даьча наха а.

Царгара а сайгара а ала безам бар са Аушева Залихана: «Хье санна дика нах хилба хьа вахара новкъа массаза а. Хьо наха йоалаш санна, хьона ийшшача хана оарцагIбала хье санна эздий нах ма эшалба хьона!».

Иштта дег тIара баркал ала безам бар са цу отделене медицински сестрашта Бекмурзиева Раяйна, Дзлиева, Заремайна, дуккха кхыболчарна а.

Баркал хилда шоана, кIай халаташ дувхаду нах.

Ф. ОЛИГОВА.

Чоалког беттараш

Сога хьаьттача, тахан вай мехка еча перестройкана эггара дукхагIа чоалког беттараш ба бюрократаш. ХIана аьлча, царгара хьадоагIаш да хIама бе-башха ца хетар, дергда а яхаш хабараш а дувцаш, хIама хьадаь ца балар. Халахете а, тахан а бюрократаша дукха хьовзам бу наха, тIехьашкатетт гIулакх.

Цхьайтта шу даьннад со город Назране Победа улицагIа дагIача № 27 йолча цIагIа квартире ваха. Тхо чудахаш дола цIа геттара а воча хьале да: тховнах ладар чуух, дохкаденнад уйнаши, наIараши, кораши. Аварийни хьале я электропроводка, арахьа латта тха кхийнаш дехад.

1962 шера денз капитальни ремонт яьяц тха цIенна Назрановски ПУЖКХ-с, чу бахача наха шоаш кIезиг-дукха кулг тохар мара. ХIара шера пачхаьалкхено жилищно-коммунальни боахама управленена фусамашта ремонт яра хьахец дукха ахча. Из мича ух хац сона, цхьабакъда, бахача наьха фусамаш тоаяра дIа ца дохийталга-м хов.

Дукхаза лийткъад тхо тайп-тайпарча инстанцешка тхоай цIа тоадар дехаш. Цу хьакъехьа, духхьала тIехьарча шера аз яздаьд шозза Назрановски ПУЖКХ начальникага М. Евлоевга, Назрановски райисполкома председателга А. Бондарга, республика жилищно - коммунальни боахама министрга У. Арснукаевга. Амма, массаза а, тоадергда, яхаш отпискаш ахийтар мара, хьадеш хIама дац. ХIаьта отпискашца тховнах даьнна Iургаш дIа мича къовлалургда, дохкаденна кораши наIараши хувцарг мичад. 1962 шера денз жилищно - коммунальни боахама системе болх веш ва со. Къахьегама ветеран ва. Сайна тIадилла декхар массе а хана цIена кхоачашдаьд. ТIаккха со чувахача цIенна ремонт яр деха учреждений наIарашка со хIана лоаттаву?

Из гIулакх дIахо а кхы бокъалгахьа даргдац, нагахьа санна дергда а яхаш, хабарашца тхо дузаде гIертача бюрократашкара доагIар цIенхаштта хьа ца дехе. Бакъахьа хургдар, цIеношта капитальни ремонт яра жилищно - коммунальни боахама управленена пачхаьалкхено хьахецаш дола ахча цун кулгалхоша мича дIаухийт тохкаре.

Цецваьлар со укх шера 19 июле арадаьннача «Ленина никъ» яхача районни газета тIа Назрановски райисполкома заседане отчет Iоийийшача. Цу тIа яздаьдар жилищни фонда капитальни ремонт яра пачхаьалкхено хьахийцача ахчах Назрановски ПУЖКХ ах мара карадерзадаьдац, аьнна. Тхо-м укх шера капитальни ремонт яра ахча хьахийцадац, яхаш ма даьгIадий. Гучча бесса, из долаш хиннад. Цхьабакъда, каьхата тIа яь еце, цунна ремонт-м яьяц. Застойни шерашка шоаш леладаьр да-кх юха а района ПУЖКХ кулгалхоша леладер.

Х. ДОЛГИЕВ,
къахьегама ветеран.
Город Назрань.

НОВКЪОСТАЛ ДЕХ

Аз шун газет деша 15 шу да. Дуккха а газеташ язду аз, царех эггара хьалха «Сердало» деш, тIаккха — вожаш.

18 шера Йоккхача Ачалкхе яьхай со (хIанз МагIалбике ях). Ачалкхе ях са нана, воша, цун дезал а. Со цигача массаза йода, царех чIоагIа къахийте йоагIа со. хIана аьлча, машинашца хьаденар мара хий дац царга. ХIара бетта шиъ е кхоъ машин хий ийду цар, цхьан машинах тума (10 сом) мах а телаш.

Цул совгIа, из ийдеш дола хий чудувтташ йола коа йоахка гIувнаш цIенъе вIаштIехьдалац, хIана аьлча, шоай кIалхара хий кхоачадалалехьа кхы а хий хьатIаэц цар, шоаш хий доацаш бисар кхераш. ТIаккха бераш а боккхий нах а цамогаш хул, санитарни бокъонаш телхаеш лоаттаду хий меландаь.

Са нанас дукха къа а хьийга, ахча а дIадахийта, турбаш хьачуехка сона дага а дагIац.

Бакъда, районерча хьакимаша тахан-кхоана, яхаш, из гIулакх хьадоагIа ер 27 шу да.

ШоллагIа. Цу юртара бераш машинаш лелача новкъа гIолла аха дезаш да школе, хIана аьлча, цхьаккха тротуар яц юрта. ХIаьта, е сфетофор оттаяь а е наькъа тIа белгалонаш яь а деш хIама дац укхаза.

Са каьхат сов тIехдаьнна дIаьха хиларах, сох бехк ма баккхалаш. Аз дер дайна яздаьдац ер каьхат. Сона хов «Сердало» газето ер санна йола проблемаш техкалга а, кIорда ца деш хIамаш нийсде гIо делга а.

Цудухьа, аз дехар ду шуга, мамогга сихагIа уж кхоачамбоацараш дIадахара бехктокхаме бола нах оарцагIбаргбола гIулакх дар. ХIанз вай вахара эррига оагIонаш эргаювлаш, тоалуш ма латтий, тIаккха Ачалкхе бахаш бола нах а советски обществера ма-бий, цар вахаре хила мегаргдеций дика хувцамаш?

Ф. АРЧАКОВА.

БАЬЦЦАРЧА ДУВХАРА ГIО ЭШ

ХIара шера город Грозне горзеленстроя болхлоша дIайогI бIаьш, эзараш саженцаш, гаьнаш, кIотаргаш. Цар, цкъа-дале, хозъяр вай города улицаш, проспекташ, майдаш. ШозлагI - дале, фо цIенду. дикагIча оагIорахьара Iаткъ наьха унауцIенонна. Хетаргахьа, тахан хIаранена ховш хила деза гаьнашеи зизаши фецара дом шоззен ахазеи кIезигбелга, зене йола газаши кIури — шозза, гIар-тата доаделга, михехи малхахи лораделга, шелал — йIовхал йоаггIача бесса лоаттаелга. Цудухьа 1986 — 1990 шерашкеи 2000 шерагеи кхаччалца йолча юкъа СССР экономически социальнии дегIаахара керттерча лостамашка къаьстта белгалдаькхад, городашкеи поселкашкеи ма хулла дукхагIа гаьнаши, зизаши дIадогIалда, аьнна.

Мишта чакхдоакх из гIулакх, масала, вай города Ленински районе. Цу даькъе укхаза дикка болх баьб. БIаьш къаьна гаьнаш дIа а йоахаш, царна метта кердаяраш дIаегIай. Цунах дола къаьгга тешал корадоагIаргда Ленина, Орджоникидзе проспекташка, Мира, Цеча Фронтовикий, Первомайски, кхыча улицашка хьажа вахачоа.

Бакъда, къона гаьнаш дIайогIара даькъе районе деррига а дика дац. Соахкей укх шера бIаьстии Жуковске, Дудаева улицашка, Кирова, Косиора, Тухачевске проспекташка а ялхлагIча микрорайоне а дIаегIаяр михаши къахьэстеши. Дог гIоздоаккхаш хоза дегIайоагIаш латтар гаьнаш, царна баьццара гIа техадар. Гаьнашта тIоадал ца тоъаш хилар дага а кхоабаш, цхьайолча улицашка царна хий дийттар горзеленстроя болхлоша. Из дар бахьан долаш дукха гаьнаш йокъа ца луш йисар, къаьстта Дудаева улица тIеи Тухачевске проспектеи.

ТIаккха малагIча хьале я уж гаьнаш тахан? Халахете а, геттара воча. Царга хьожаш саг вац, уж йовш латт.

Е цхьаькха цхьа масал. Жуковске улицагIа Шолжах тиллача тIаьгара денз хьалхарча микрорайоне кхаччалца дIаегIаяр 700 — 800 керда галг. Фу хилар царех? Тахан царех ахаш овлангара йохкаеннай. Цу тайпара яйна дIаяьлар Косиора улица тIа, Кирова проспекте дIаегIа хинна гаьнаш а. ДIаегIача кердача гаьнашта дукха зе ду Iунал доацаш лелача хьайбаша. Къаьстта уж дукха лел Тухачевске, Косиора, Жуковске, Кирова улицашка, проспекташка. Цар гаьнаш юъ, йоаю.

Хаттараш отт: Иштта хала да-теш керда дIаегIача гаьнашта доал де? ХьаькъалцIа да хIара шера керда гаьнаш дIайогIар? Царех дукхагIъяраш цу шере а ма йой. ХIаьта, горзеленстроя болхлой низ тоъац гаьнашта лерттIа Iунал де, ханнахьа хий тохац. Цу гIулакха юкъе дакъа лаца йиш яр бахача наха, уллув ядача предприятеша, студенташа, школьникаша. Субботникаш, кхыйола мероприятеш вIаштIехь а йоахаш гаьнашта хий тоха, кхы тайпа гIулакхаш де мегаргдар. Цо доккха новкъостал дергдар горзеленстроя болхлошта. Сога хьаьттача, цу тайпара гIо вIаштIехьдаккхар шийна дIатIаэца деза город Грозне Ленински а кхыча а райсполкомаша.

ДоагIар хьадеха ха хьатIакхаьчай, аьнна хет, доал а доацаш, улицашка шоай доахан дIалехкарашкара, гаьнаш кагъеш харцахьа лелача берий даьшкара. Хабараш-м цу хьакъехьа дукха дувц вай, цхьабакъда, гIулакхаш-м гуш дац.

Б. ДИКАЕВ,
ЧИНИВС Iалам лорадара общества юххьанцарча организаце председатель.

Мишта кхоачашду декхараш

ХЬАЛХА ЛАТТА БРИГАДА

Вай республикера мехкдаьттеи гази йоалла керда моттигаш гучаяхара, лаьттан ганзий запасаш дукхагIа караерзаяра доккхийи бехктокхамеи декхараш хьалхашка латт бурувдеттараштa. Уж декхараш толаме кхоачашдара шоай эррига таронаши кхоачамаши оарцагIдаьха къахьегаш йола бригадаш кIезига яц бурув тохара балхий Октябрьски управлене.

Цхьаккха бутт дIабахийтац цун коллективо шийтталагIча пятилетка кхоалагIча шера пачхаьалкхен плани тIанийца социалистически декхараши дикка тIехкхоачаш ца деш.

Къахьегаме керда коталонаш йоахийт цунга хадданза социалистически яхье хьалха а латташ, шоай декхараш массаза а цIенеи диззан кхоачашдеш йолча буровой коллективаша. Цар цIераш йоахача хана УБР кулгалхоша эггара хьалхарчарца хьоахаю Спивак Владимир Ивановича кулгалдеча № 3 йолча Белореченски яхача буровой коллектив. Шерагара шерага ше доаха производственни хьокхамаш дикагIа хулийташ, даим социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа из. ПроектагIа 5100 метр бурув а теха, скважина яккхара дола сийлен декхар латт цунна хьалхашка. ДIадахача шера декабрь бетта хьалхарча деношка из скважина яккха болабелар цу буровой болхлой. ХIанзле а тохаш дола бурув 3272 метр совгIа кIоаргденнад. Из хул планагIа лаьрхIачул 422 метр дукхагIа. Графикал цаIн ахи бутт хьалха а баьннаб уж.

Мишта вIаштIехьдоал цар уж производственни толамаш даха, малагIча таронех пайда ийбу бригада бурувдеттараша? Цу хаттараршта жоп далара тахка дезаргда хIанзчул хьалха скважинаш йоахача цу буровой коллективо болх мишта баьб. Хьаэцаргъя вай малхбузен «Гудермес-210» яха скважина. Из йоаккхача хана Iалаьмате йоккха опыт Iоайир бурувдеттараша чоалханерча геологически хьалашка кIоарга бурув а тохаш, скважина яккхара, цига лакхъелар цар балха говзал, тIагIертта караерзайир керда буровой оборудовани, бурувдеттача хIанзарча хано дIа ма деххара йола технологи. Бурувдеттачарехи цар гIончехи дуккхачар караерзайир буровой вIашагIйоллача чIоагIа эшаргйола смежни балха говзалаш. Из бахьан долаш бурувдеттарашеи цар гIончашеи хьинаре дакъа лаьцар 210-гIа буровой вIашагIйоллача. ХIаьта скважина яьккха яьлча, шоаш вIашагIъяьккхар цар буровой вышка. Из бахьан долаш дIахо кхы а дикагIа къахьега йолаелар буровой коллектив. ХIана аьлча, буровой вышка вIашагIйоллаш а вIашагIйоаккхаш а дикагIа яйзар царна бурувдетта оборудовани. ТIаккха цунца болх бе а аттагIа хилар. Бригада бурувдеттараша, цар гIончаша, кхычар хьинаре дакъа лаьцар хIанз шоаш йоаккхаш йола «Белореченская» яха скважина хьалъеча а. Царех цаI вар ший балхах тIехдика кхеташ вола, ший декхараш массаза а цIена кхоачашдеш вола слесарь Силоверстов. Цо толаме вIашагIа а йохкаш, дIаоттайир насосаш. Буровой оборудовани вIашагIйоллача хьинаре къа а хьегаш, цу лоархIамеча балха тIа доккха дакъа лаьцар бурувдеттараша Баканова, Кабаненкос, бурувдеттарий гIончаша Изотова, Кучеренкос, кхы дуккхачар а. Вышкаш хьалъераштa, цар доккха новкъостал дарах, из хьалъяра нормагIа йилла ха 30 процент лоацйир цар.

Иштта хIаравар гIертар овсарегIа къа а хьегаш, балха тIа бухсоццаш хьахулаш дар тIа-тIа дикагIа хилийта. Из бахьан долаш дикка лакхъелар къахьегама овсарле, лохбелар бурув тохарга дIабодаш бола мах, чIоагIъелар къахьегама, производственни, технологически дисциплина. Цудухьа укх тIехьарча шерашка буровой коллективе цхьа моттиг нийсъеннаяц къахьегамеи технологически дисциплина толхаярах «ЧП» хилийта.

Хиланза даргдоаца хIама а хинна дIаэттад буровой коллективе хадданза кердадар, прогрессивнегIдар тахка а тохкаш, майрра из производствана юкъекхувлалга. Масала, «Белореченская-3» яха хIанз шоаш йоаккхаш йолча скважине 2700-негара 3100 метрага кхаччалца бурув тохача хана буровойра лаьттан ченаш техкараша массаза санна долча къахьегама хьалашка балха нахах, буровой оборудованех бизза пайда а эцаш, хьинаре къахьегаш бар. ЧIоагIа теркам, уйла тIаяхийта хьежар бурувдеттараш буровой оборудоване болх мишта бу, бурув тохара коммерчески сухал миштай.

ТIаккха бурувдеттараша лаьрхIар, лакхе белгалъяьккхача кIоаргаленашка кхачалехьа бурув тохача мел осташ ийшад. Цига гучадаьлар доагIачул шиъ кIезигагIа уж хинналга. Царех хIаране мах цхьа эзар гаргга сом ба. Хьажал шо, вIалла лоадам боацаш хетача хIамах, мел беркат доал. Иштта буровой осташ кходеш хьайоагIа бригада коллектив из скважина яккха йолаелча денз. Хьалха, бурувдеттараш самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системага баьнна болх бе болабалалехьа, коллектив бригадни подрядагIа къахьега йолаялалехьа кхыча бесса лелар лаьттан ченаш техкарий гIулакхаш. Бизза пайда ийца а балалехьа, хувцар цар буровой осташ. Долче, цар уж нормагIа доагIачул дукхагIа доадора, цунца дувзаденна дукха зе хулар УБР коллектива а пачхаьалкхенна а.

340 миллиметр йолча обсадни колоннана цементаж еча хана цементировочни стыковочни устройство балха юкъейоалаярах боккха пайда баьлар бригадана. АйххагIа хоттаелар обсадни колонна. Опрессовка еча хана хьаарабетташ хинна маркхал вIалла ца бетташ сецар.

Укх шера дIабахача ворхI бетта дерригача технико-экономически хьокхамий пачхаьалкхен план тIехкхоачашъяьй бригада бурувдеттараша. ХIаьта бурув тохара задани 119 процент кхоачаш а еш. заданел совгIа цо техад 322 метр бурув. Бетта хIара станокаца юкъера лаьрхIача бурув тохара коммерчески сухала задани 125.2 процент кхоачашьяьй цар. Балха ханах 91.1 процент йолчох пайда а эцаш. цу даькъе УБР ерригача буровой бригадашта юкъе хьалхалаттачарех цаI я из.

ПроектагIа из скважина бурув а теха йистеяккха езаш я ткъаъ бетта. Цхьабакъда, КПСС ЦК июньски (1988 шера) Пленума решенешта жоп а луш, ханал ши бутт хьалха из скважина йистеяьккха а мехкдаьттахошка дIаяла а лерхI бригада бурувдеттараша.

Цар лерхIаш дар кхоачашхургхилар къаьгга хьахьокх укх шера дIабахача ворхI бетта цар даьхача къахьегама толамаша. Хьинаре къа а хьегаш. уж толамаш доахача доккха дакъа юкъедихьад бурувдеттараша Кабоненко Николай Яковлевича. Григорьян Олега. бурувдеттарий гIончаша Степанов Александра. Руденко Владимир Александровича, кхычар.

ТIабилла моллагIбола болх цIена кхоачашбара хIаранена тIалатта бехктокхам айбар. Бурувдеттараштa юкъерча социалистически яхьа денна итогаш ю укхаза. Хьалхалаттараш массанена дIа а бовзийташ, цар опыт шерра йоаржаю бурувдеттараштa юкъе, цунах кхетамца пайда ийбу кхыча лаьттан ченаш техкараша а.

Б. КОСТОЕВ.

ДОЗОЛ ДЕХЬАРА

ФРГ. Цу мини-автомобила цIи (сурта тIа) «Пингвин» я. ЕПА агентствас хоам беш ма хиллара маьлха энергеца болх беш, Малхбузен Германе эггара хьалха официально регистраци яьча автомобилех я из. Ши саг чуховш йолча машина сахьата 50 км. кхоачаш никъ бу.

ЕПА—ТАСС телесурт.

МАШАРЕИ КХЕРАМЗЛЕНИ ПРОГРАММА

«Мердека» яхача индонезийски газета М. С. Горбачевса интервью енначул тIехьагIа шу даьннад. ХIаьта цу юкъа азиатски-тихоокеански регионе (АТР), кIезигача лоархIаме йоацаш событеш хиннай, цу вай планета йоккхача регионерча политически хьал тоадаларгахьа ластара тешал а деш.

Цунца дувзаденна дагадохийта доагIа, азиатско-тихоокеански пачхаьалкхенашта дагадоаллар кхета а деш, АТР-ерча ядерни потенциала элементех цаI — РСД-10 яха (Малхбузехьа-м СС-20 оал царех) ракеташ Советски Союзо ший лоIамагIа, РСМД-гIа йолча советско - американски договорага хьежжа дIаяьха хилар. Цу тайпара азиатско - тихоокеански регионера ядерни герз дIадаккхара тIехьа реальни гIа баьккхаб.

«Мердека» яхача газета интервью луча хана М. С. Горбачева юкъейоалаяь кхы предложенеш а яр Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъе бе-беча боараме, цунца лакхерча боараме а, переговораш йолча хана ювцаш АТР-ера тIема вIашдухьаллатар лаьгIдара тIаерзаяь. Укхазара гIулакх мелла аьлча а, ма хеттара сиха дIададац. Бахьан да — бIарчча хьанийцача США а цар гаргагIболча союзникий а вай предложенешта негативни реакци хилар, хIаьта шоаш шоай идей хьалхаяккхара деш хIама ца хилар.

Белгал ца даьккхача далац, ВIашагIкхийтта Штаташ регинальни боараме герзаш Iоаделга дIаходахьара тIерайоалаш ца хилар, цу кхерамеча ловзара ший союзникаши партнераши цхьадола дегIадоагIа мехкаш а тIехьа юкъеоза гIерталга. Башха къайлагIа а дац, РСМД дIайоахалга Европе «кхы тIа герзаш Iалашдаь» а «модернизаци» яь а ца Iеш, ВIашагIкхийтта Штаташ АТР-е форда тIара ядерни герзаш дIадоаржаде гIерталга, вештта аьлча, форда тIа базировани йола ткъамаш дола ракеташ (КРМБ) дIанийсъяра а американски стратегена Японе, Къулбехьан Корея, кхыча мехкий тIема потенциал юкъе а йоалаеш.

ХIаьта а Советски Союз дIахо а АТР-ера тIема кхоххкаш лаьгIбара тIехьа мел эшар тIатеIIа чакхдаха лерхIаш я, из ца дича цу регионера хьал унахцIенача ларда тIа даккха йиш яц. Цу гIулакха американски оагIонга дукха ха йоацаш аьннадар, тIемеи политически эксперташ юкъе а болаш, Тайжача Океанерча тIема флотий командоване диалог оттаяра йола шинна а оагIон переговорий механизм хьае вай, аьнна. Цу хьакъехьа азиатско - тихоокеански мехкий пачхаьалкхен, политически, общественни гIозараша воаш хьинарегIа хьаллацарга догдоах вай.

Дагайохийтаргья вай СССР-е ратификаци яьча АТР-ах ядерни йоаца зона яра хьакъехьарча Раротонга Договора протоколашта Советски Союзои КНР-ои кулгаш яздаьлга. Къулба-Малхбоален Азе пачхаьалкхенаш цу регионах ядерни йоаца зона е гIерташ, укхаза машара, паргIатон, нейтралитета зона хьаяра концепци чакхъяккхара, конструктивни идеяш хьалхайоахаш тIагIертта балхаш деш я.

АТР-е хиннача дикача хувцамех дувцаш хилча, ца хьоахадича нийса хургдац, тIеххьарча бетташка регинальни конфликташ, къаьстта аьлча Афганистане, дIайоахаш карагIдаьннараш. Цу событе маIан укх региона доазонашкара гаьнна арадоалаш да.

Кампучийски проблема къоастаяра наькъаш лохача а цхьаццайола белгалонаш гучаяьннай. Ца тешаш хиннараш хIанз шоаш а кхийттаб, НРК-ера вьетнамски эскар арадоаккхалга хIанз практически чакхдоалаш хиларах. Яр шу чакхдоалаш цигарча контингентах ах дакъа арадоаккхаргда. Командоване ерра а состав укх шера 30 июне Кампучера Вьетнаме юхаенай. Деррига эскар цигара арадоаккхаргда 1990 шера — кампучийски дош политически къоастаде, аьнна, оттаьяча хана чухъ.

Из дош дизза къоастаде кхоачамболлаш таро йолаш я — НРК правительства хьахьалхаяьккха къаман машар бара а цу мехка этта политически ситуаци цхьан кога тIа яккхара а программа, НРК премьер - министра Хун Сенеи принца Народом Сианукеи диалог йолча хана принципиальни дешаш къоастадара тIехьа баь барт. Таханарча этапе хьалхарча плане латт Кампучерча Iаьдала керте дерригача дунено а вий кхайкаяь йола полпотовски геноцида режим ца оттийталга.

Советски Союза ший оагIонгахьара цига хIанз хулаш дола хувцамаш хьал а лоац, уж позитивни процессаш дIахо дегIаяхкара доагIаш дола гIо а ду.

ТIеххьарча хана Советски Союзаи азиатско - тихоокеански регионерча пачхаьалкхенаштеи юкъе шинна а оагIонгахьара нийса бокъо хилара, стабильни, вIаши аьттув болча ларде леладеш дола гIулакхаш тоалуш а шерлуш а доагIа. Из да, эггара Лакхерча боараме а тIехьа, политически кантактий сфере а, иштта вIаши леладеча торгово - экономически гIулакхий даькъе а.

АТР-е СССР-е экономически а Iилман - технически а даькъе цхьана къахьегаш гIулакхаш леладеча дакъалоацаш дIахо а гIа баккха йиш йола таронаш гу вайна. Цунна тIаерзаяь я, лоацца аьлча, Советски Союза гаьнарча малхбоален район комплексно дегIайоалаяра оттаяьча пачхаьалкхен программа а. Укх шера март бетта хьаяьй азиатско-тихоокеански экономически цхьана къахьегаш гIулакхаш леладелга вIаштIехьдаккхара йола Советски къаман комитет, цун декхар—СССР-аи цу региона пачхаьалкхенаштеи юкъера бувзамаш дегIадоаладелга. Оттаеш я дегIакхувлара Азиатски банкаца а кхыча региональни организацешца а бувзамаш тассара йола планаш.

Вай хьалха а санна, къаьстта теркам тIабохийт моллагIа идейни предложенеши гуччахьа а конструктивно а ювца а ювцаш, АТР кхерамзлене дешаш къоастадара таронаш лахара. Цу хьакъехьа къаьстта дегаондало ю вай укх шера гурахьа «Азиатско-тихоокеански регион: диалог,машар, цхьана гIулакхаш леладелга» яхача, бовзаш болча политически общественни деятелаша, бизнесменаша, Iилманхоша, культура деятелаша дакъа а лоацаш Владивостоке хургйолча дунен халкъашта юкъерча форумах.

Игорь РОГАЧЕВ,
СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра заместитель.
(АПН).

ИТАЛИ. Итале массови информаце средстваша оалаш ма хиллара, «дохьажа столице» Риме Iалам бIехдеча керттера источникаш автомобилаш я. «Верендн ди республика» яхача журнала даннеегIа городе районаш я феца азота двуокись, сангал, углерода окиса микроэлементаш лаьрхIача санитарни нормал иттаза дукхагIа йолаш. Из факт гучаяьккхар моттигерча муниципалитета дIа-хьа лелача тIахьожам лоаттабеча станце. Цу хьалашка са доаха органаш лораяра индивидуальни средстваш итальянций вахаре экипировка элемент хинна дIаэттай.

СУРТА ТIА: ер итальянка Рима улицашка респиратор а елла араяла езача эттай.

ТАСС фотохроника.

ЦА МАЛАР-ВАХАРА ХЬИСАП

ХИР ХОАДАДЕ АЛКОГОЛИЗМА

Пачхаьалкхено а халкъо а доккхагIа долча социальни декхарашца лоархI корта бохабу малараш мелалга юкъера дIадаккхара тIехьа лелабу къовсам. Цу къовсама керттера принцип я нах корта бохабеча малараштa тIехьа хургбоацаш, царна кхетам балар. Иштта цу къовсама юкъе доагIаш да корта бохабу малараш мелачарца машар ца хилар ду хIаране уж шийцара хийрабахар. уж цу шоай оамалах мукъабовлара царна гIо дар.

Корта бохабу малараш мелар а алкоголизм а халкъа юкъера дIадаккхара КПСС ЦК соцамаш кхоачаш а деш, цхьаьца мероприятеш чакх[illegible] Назрановски РОВД а ЦРБ наркологически кабинетаца цхьана. РОВД учете латташ, хронически алкоголизмана дарба деш ва 122 саг. Зуламаш леладарцеи общественни порядок телхаярцеи къовсам лоаттабара милицен бехктокхам боккъонца айбаро гIо де деза законность чIоагIъяра, аьнна белгалдаьккхад XIX Ерригсоюзни партийни конференце.

РОВД патрульно-постовой а кхыча а службай болхлоша, общественни моттиге менна лелар бахьан долаш отделене воалаваьв укх шера 77 саг. ТIехдаьккха корта бохабу малараш мелаш гуча мел ваьннар наркологически кабинете учете оттаву. [illegible] юкъе нийслу общественни[illegible] болх бераш, дезала дай, кагийнах. Массехказа милице кхийлаволлаше а, цахаддаш корта бохабу малар мелаш, дIа мел кхаьчача довнаш доахаш лелар кагийча ийс бера да Цуров Хьамид. ХIанз из низагIа дарба дайта вахийтав.

Цуров — ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода болхло ва. Заводерча общественни организацеша бе беззача тайпара профилактически болх баьбаларе, Цуров, хетаргахьа, хIанз а ший дезалца хила мегар.

Цу тайпара никъ ба «Назрановский» совхоза болхлочун Шибилов Эдик Шихмурзиевича а. Цо а каст-каста доахар цIагIа халахетараш, довнаш, арадоахар кагий бераш деша дагIача школе [illegible] из, бакъда, цар кхела сагота-м хиланзар уж.

Назране ПУЖКХ болхло Фурсов Анатолий Александрович дуккхаза чукхийлар РОВД, халкъа судо итт ди ха теха чу а ваьллар, цхьабакъда, «хьаькъал чу» ванзар. ХIанз из а вахийтав ЛТП дарба де.

Фу бахьан да корта бохабу малараш мелара? Анализо хьахьокх, цхьа бахьан, маларо дег тIара сагото дIайоаккхаш, йицъеш йола кеп оттаеш хилар долга. Из харц уйла а харц сатем а ба. Бухсоццаш, мелачоа шийна, дезала, гаргарча наха кач бала болл маларо.

Цхьаболчарна корта бохабеча малараша гIо ду психологически новкъарленаш дIа а яьха, эмоциональни контакташ оттае. Кхычар, кхагIча даькъе, кхелетараша уж малараш мел, доккха хиннад тхо, къонахий да тхо, алар духьа.

Царел совгIа, кхы а дукха бахьанаш да, нах корта бохабеча малараштa «тIаувзаш». Дуккхачар, вIалла уйла а ца еш, хьаллоац долча а доацача а «бахьанаш» тIа гIолла малараш мелалга.

Корта бохабу малараш мелара нах чIоагIа тIехьабоах, балха боацаш уж мукъа болча хана царна де хIама ца корадаро. ХIара предприятеи организацеи спортивни сооруженеш яро, туризм дегIакхувларо, бешамаш лелаяро чIоагIа гIо ду маларца лоаттабеча къовсама. Цу гIулакхаша атта дIайоакх дег тIара сагото, дегIацара кIаьдвалар, сага бокъонца йола гIозале лу. Маларо санна зе а ца деш, цар сага лу унахцIена, массе а оагIорахьара цхьатарра дегIаахар.

З. ДАСКИЕВ,
Назрановски РОВД начальника политически дакъа заместитель, милице капитан.

ТАХАН — ФИЗКУЛЬТУРНИКА ДИ

Физкультурника ди оттадаьд 1939 шера. Цу хана денз хIара шера август бетта шоллагIча шоаттадийнахьа дездеш а да. Сага унахцIено, цун къахьегамеи творчески хьинар айдара балха боккха лоархIам болаш я физкультурен спорти. 95 миллион гаргга саг цахаддаш физкультурацеи спортацеи бувзам болаш ба.

Вай мехка предприятешка, колхозашка, совхозашка, дешара заведенешка йолаш я 270 эзар физкультура коллективаши спортивни клубаши. Мехка я 600,5 эзар тайп-тайпара спортивни объекташ. Царна юкъе я 3981 стадион, 83 эзар спортзал, 2601 нек ду бассейнаш, 102 эзар футбольни майда, 416 эзар спортивни майда, 2915 фигурни когсоалозаш хахкара майда, иштта кхыйола спортивни сооруженеш. СССР-е 70 совгIа тайпа спорт лелаю, царех эггара яьржа я яйга атлетика, волейбол, лыжни спорт, футбол, баскетбол, шахматаш. Мехка дукхагIа яржаш латт теннис, 1987 шера физкультурникий актива юкъе дера спорта цхьаькха цхьа тайпа — бейсбол, укх шера спорта цу тайпагIа чакхъяьлар хьалхара официальни яхьаш. ХIара шера мехка чакхъювл 16 эзар совгIа тайп-тайпара спортивни яхьаш, цу даькъе 2 эзар гаргга ерригсоюзни масштабагIа. 4 шера цкъазза чакхъювл Iай (10 — 11 спорта тайпа) яхьаш, ахкана (28—35 тайп-тайпара спорт) СССР-а халкъа спортакоманда, ТIеххарча XV Iай хиннача Олимпиаде советски спортсменаша 29 медаль яьккхар: 11 дошо, 9 дото, 9 бронзови.

Советски физкультурникий болама хьалхашка оттадаь декхар да, дукха нах юкъе а увзаш, бахача наха физкультурни кхетам балара система овлангара эргаяккхар. 1987 шера спортивни сооруженеш шеръеннаяле а, оборудованни инвентари кхоачашъяц. Физкультура хIара дийнахьа хургйолаш беш бола болх боаггIача боараме бац. Бахача наха юкъе кхоалагIа дола дакъа мара дац физкультуранеи спортан юкъе дакъа лоацаш. Укх тIеххьарча 20 шера хьаьяц спорте доккхий толамаш дахара эша база. Мехка яц цхьаккха а 400 метр бIаьха когсоалозаш хохка никъ бола къайла йола когсоалозаш хохка моттиг. Тоъаш яц вай хано дIа ма деххара йола лыжаш хохка лоамара трассаш, трамплинаш. Массанахьа а спортивни — унахцIено тоаяра бола болх лакхбара цхьалха йола, маьха еза йоаца, мел эшачунца Iалаш яь спортивни сооруженеш хьалъе еза, эргаяьккха тоае а вай хано дIадехарашка хьежжа эшачунца Iалашъе а еза хьалъяь йола зрелищни спортивни объекташ, хIаьта болх беш яраш яьсса латтаргйоацаш хIама де деза. 1989 шера оттае еза физкультурни - массови балха керда комплексни программа.

Сеула гимнастически кIийлен тIа зрителашта тайп-тайпара латаш гургва цкъа хинна ца Iеш СССР-а, Европа, дунен чемпион вола Владимир Артемов (г. Владимир).

И. УТКИНА сурт.

(ТАСС).

Спорта хоамаш

ВЕЛОСИПЕДНИ СПОРТ

Нохч-ГIалгIайчен столице чакхъяьлар профсоюзий ВФДСО республикански совета велосипедаш хохкаш хьалхавалара хинна яхьаш. Тайп-тайпарча яхьашка велосипедаш хохкаш маIача наха юкъе хьалхаваьлар Польсков, хIаьта кхалнаха юкъе хиннача яхьашка хьалхара моттиг яьккхар Боцманова Иринас.

Цу яхьашка хьалхабаьннача велосипедистех латта вай республика команда 11 августа городе Ярославле дIаяхар, цигарча яхьашта юкъе дакъа лоацаргдолаш. Цига я Российски Федераце чемпионат. Цул тIехьагIа грозненцаш город Тамбове гIоргба велосипедаш хохкача дакъа лаца.

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

ХIанз вай республика толашагIбола спортсменаш Шахтамиров Руслан, Дикаев Асланбек, Исраилов Хьусен Брянске ший лоIаме кIалтохаргах латаш котвалара йолча яхьашта юкъе дакъа лоацаш ба. Уж яхьаш ю укх бетта тIехьарча шин кIирагIа город Горьке хургйолча Ерригсоюзни шоллагIча яхьашта юкъе дакъа лацара йолча яхьашка кийчо яра.

А. АЛИЕВ.

САКЪЕРДАМЕ ХIАМАШ

ГОРОДА ЛЬВОВА 5000 ЛОМ

XIII бIаьшерене аьла Галицкий Даниила Шира Русь малхбузерча доазонашка лораяра крепость йиллай, шийвиIий Лева сийна Львов аьна цох цIи а тиллай цо. ХIаьта оакхарий паччахьа долча лома сурт городской герба тIа даьккхад, тахханалца а иштта да из.

ВорхI бIаь шера Львов городской пейзажах хьакъоастаде йиш йоаца дакъа а хинна дIаэттад ломаш, лома бIалгIаш барельефийи горельефийи хьисапе геттара дукха я зданей фасадаш тIа, балконий консолеш я уж, цар скульптураша хозъю паркаш, общественни зданей дIачуводача моттигашка латт уж. Царна юкъе да Iохайша дагIа, наб еш ухка, кхыметтел дела къежа а ломаш. Царех дуккхадараш искусства геттара дика произведенеш я.

Эггара хьалха хьоае йоагIаш я ратуше дIачувоаллачара геттара хоза статуяш. ХIанз ратуше я халкъа депутатий городской Совет. ТIодашца лаьца щиташ а долаш дагIа хоза беркате ломаш хьадаь да европейски Ренессанса дикагIча традицешка. Укхаза хьоаде доагIа, Ренессанса даьхе йолча Итале архитекторашеи скульпторашеи безам а болаш болх баьб Львове.

Города юкъерча, Рынок майданерча геттара хозача палаццо, Венециански республика посола хьалха хиннача резиденце дагадохийт, город шерра дунен халкъашта юкъера бувзамаш долаш хинна хилар. Палаццо дIа тIа воаллача лакхехьа хIанз а гуш я веза лерхIаш хиннача Марка. Венеце патрона символ — тIодашна лаьца библи доалла, ткъамаш дола лом. Цу майданерча кхыча цIен фасада тIа да велаш кIаьнк тIавагIа лом. Доккха да архитектора городской ЦIагIа дIачуводача дагIа лом.

ХIанз а ширача городе дукхагIа хулаш да ломаш: цар хозъяьй ресторанийи, клубай, культура цIеной, кинотеатрий вестибюлаш. Ховш болча наха дувцачогIа, Львове тахан пхи эзар совгIа лома бIалгIа я.

Олет ТОРЧИНСКИЙ.
(АПН).

Школьни реформа — массане юкъара гIулакх

ШКОЛАШ БЕРАШКА ХЬЕЖАШ Я

Сунженски района Орджоникидзевская станицерча № 3 йолча юкъерча школен дIакоаваьлча хоалуш да цига наьха санна къахьийгалга. Iалаьмате хоза, сийрда бос бола басараш хьекха, кIир теха кийчъяьй дешара кабинеташ.

Коридора чу лаьттача ведара чура во бIеха, баьде цIе бос бола басар бIаргадайча, хаьттар аз, школа директорга Матиев Мухьмадага. — Яр мичахьа хьоккхаргда оаш, — аьнна.

Вела а къежа йоах Мухьмада: «Яр да-кх оаха укх уйнашта мел хьекхар».

Бакъда из саг теша хала долаш хIама дар. Уйнашта хьекха хиннар сийрда мора, хоза бос болаш, кизга санна къегаш басар дар. ТIехьагIа гучадаьлар сона тайп-тайпара бесаш дола кхо тайпа басари лаки вIашагIа а детташ, из бос цар хьабаьлга. ХIама бе-башха доацаш ца леладеш, шоаш хьадеча гIулакхаца безам а салоIам а болаш школа коллектив хилар хьагойташ да из.

Из мара деций цига. Дукха хувцамаш даьд Матиева ше цу школан кулгалде веча денз. Къаьстта дика къахьийгад дешархой а хьехархой а коллективо укх аьхки. Бокъонца юхатиллаб, тоабаьб школа тхов. Отопительни система хийца, керда уйнаш теха, тоаяьй спортзал, хьалъяь йоалаш латт тир. ХIаьта школен коаэрий, саго пайда а ца эцаш йоархIаш тIаяьнна илла лаьтта, хIанз аьха, тоадаь Iодиллад, цу тIа спортивни комплекс. НВП (юххьанцара бIухой нийсбара) лаьрхIа база хьалъе йолаяьй.

Урокашка кийчбала а шоайла дIа-юха дагабовла, Iоховша моттиг яцар цу школа хьехархошта хьалха, геттара готта яр учительски. ХIанз коридор кIеззига гот а яь, вестибюлах а дакъа хьачу а лаьца, паргIатта хургдолаш учительски цIа хьадаьд. Уйнаш доахка а денна, цхьаккха хIаман пайдана йоацача яьнна лаьтта помещени тоаяьй цар химе кабинета лаьрхIа.

Цу школе укх аьхки хьадьраш дукха да. Мишта вIаштIехьдаьннад цар из, хьан новкъостал даьд царна цу даькъе? Духхьал хьехархойи дешархойи хьинарца хьадаьд из деррига а.

ГIишлон материалаш лаха хIанз мел низкъала да цхьаннега а дувца а эшац, ховш да. Школа дешархоша шоаш гулдаь 20 тонн металлолом дIа а денна, яьхар спортивни комплексана эшаш йола турбаш. Шоаш отпускагIа боллаше а, школана ремонт еча шоай цIагIа хьегаргдолча тайпара къахьийгар хьехархоша Ахиев Руслан Тухановича, Расумов Исмаил Ибрагимовича, Антонов Юрий Васильевича, Болотов Владимир Владимировича, Бисоева Лейла Ибрагимовнас, Чаниева Пятимат Даудовнас, Оздоева Селима Ибрагимовнас. Цу хьехархой ше цIераш йоахаш, школа директора М. Матиева аьлар: Аз бувцараш ремонт еча дика къахьийга ца Iеш, шоай масалца дешархой дегаш а ураоттадеш ер вайна гуш мел дола хIама хозагIа хургдолча тайпара вIаштIехьдаьккхараш ба».

Дешархошта къахьегама кхетам балара даькъе а шоаш хIаман бизза дай болга царга кхетадайтара а дика гIулакх дар уж ремонт еча юкъебоалабар. ТIаккха дешархоша шоаш дог раьза а долаш тIаийцар из гIулакх. 7—10 классашкара, хIара классера пхиппа-ялх-ялх дешархо хилар дIаьхача аьхки школе болх беш. Царна юкъера шоай хьинарца, сакхетамца белгалбаьлар 8-чеи 9-чеи классай дешархой Хакиева Роза, Махлоева Райшат, Цуроева Люба, Оздоева Аза, Хамхоев Руслан, Оздоев Мухьмад, Евлоев Лом-Iаьла, Шовхалов Беслан.

ДIадахача шерашка санна юстара латтанзар укх шера школа шеф йола ЧИВС № 7 йола ПМК а. Цхьаццадолча хIамашта новкъостал дир цар а.

Укх шера февраль бетте а план оттайир № 4 йолча Орджоникидзевски юкъерча школа коллективо аьхки школан ремонт чакхъяккхара балхий. Балхаш дIадоладе мара ца дезаш кийчо йир бераш каникулагIа цIахецалехьа.

Дика оарцагIъяьлар школа гIулакхa Сунженски мехлесхоз а. Ший ахчагIа уйнашта хьакха басар а ийцар цо.

Школа коллектив ше а дика тохаенна, бераш хIатIаэца мара ца дезаш кийчъяь, дIаоттаяьй школа. Шоай хьинар кхо ца деш къахьийгар цига дакъа лоацаш хиннача дешархоша а. Школа директор Калиматова Ольга Евгеньевна цхьан дийнахьа са ца лоIаш хьалхалаьттай цу берригача балха. Цул совгIа «ЦIеча Эскара» цIерагIча колхозе къахьегаш хиннай цу школера дешара-производственни бригада.

Берий деша догдоагIаргдолаш, хоза кийчъяьй Троицкая яхача станицера бархI шерара школа а. Сийрда, сапаргIата я классаш. Дика гIо даьд школана XIX партсъезда цIерагIча колхозо а эшача техника, ремонт яра материалаш еннай вIаштIехьдоалачогIа.

Директор Редькина Мария Михайловна керте а йолаш, педагогически коллектив болх беш хиннай ремонт чакхъяллалца. «КIаьдденнад тхо» ца оалаш, балхаш даьд цига техничкаш Зубова Нина Максимовнас, Шевцова Клавдия Григорьевнас, Хамхоева Аминат Султановнас, Кузнецова Лидия Михайловнас. Цхьанне багара доагIаш санна йоах цар: «Школьни реформа — массане юкъара гIулакх ма дий. ТIаккха дешархой безам цунна тIагIоргболаш школа дика кийчъяр, цу реформа цхьа дакъа ма дий. Цудухьа из кхета а деш, тхоаш ца кходеш къахьийгад оаха, вай берий дегаш гIоздахар дуxьа».

Хоза кийчъяь, дешархошка хьежаш латт Карабулакера номераш цхьоалагIа, шоллагIа йола юкъера школаш, Нестеровкера бархI шерара, юкъера, района кхыйола школаш.

«Сунжа» объединене кулгалхочо Беков Мурада бизза кхетабу школай вахара тIехьара ший бехктокхам а вайгара эстафета дIаэца езараш таханара школьникаш болга а. Цудухьа каникулаш дIайолаялалехьа, объединенена чудоагIача района боахамий кулгалхой хьатIа а бийха, царца дагаваьлар из школашта гIо дара хьакъехьа, хаьдда дIахайтар цу гIулакхa юстара латта йиш йоацалга. ГIулакх цудухьа укх шера белгала да хьалха хинначул.

ХIанз района дукхагIйола школаш ремонт яь а яьнна, берашка хьежаш я.

Х. АУШЕВА.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТА

13 АВГУСТ

В. И. Ленина цIерагIа майда. 17.00. Наурски районера художественни самодеятельноста отчетни концерт.

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 6.00. «УнахцIено» — яха клуб. 16.00. Теннисах йола яхьаш. 20.30. Хронико-документальни фильмаш хьокхар.

1-ча Мая цIерагIа беш. 9.00. Книжкаш дезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш хувцар. 20.00. «Орфей» яха дискотека.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00. Видеотека. 12.00. Игротека. 17.00. «Телата бурgац» яха клуб.

Химикий ДК. 17.45. «Зуламашца лоаттабеча общественни къовсаме дакъалацар».

Пролетбата цIерагIа ДК. 13.00. Къонабарий цIей: 14.00. «Теремок» яха киноклуб». 17.00. «Берригача дезалца салоIаш да» яха дезалий цIей. 19.00. «Дикача новкъостащца цхьана» яха клуб. Ткъаьиттара баьннарашта лаьрхIа салаIара сайре.

«Оргтехника» объединене ДК. 10.00. Физкультурника Ден хетадаь спортивни цIей. 10.00. «Росинка» яха берий кинотеатр. «ШерагIа го» яха ловзара программа. 20.00. Дискотека.

М. Горьке цIерагIа клуб. 11.00. «Сабарде Iа!» яха берий кинотеатр.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 17.00. «КIай ладья» яха шахматни клуб. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

С. Орджоникидзе цIерагIа стадион. 9.00. Физкультурника Ден хетадаь спортивни цIей.

«Динамо» стадион. 9.00. Теннисах йола профсоюзий ДФСО ийилла яхьаш.

Ручной ловзарий стадион. 19.00. Физкультурника Ден хетадаь спортивни цIей.

КIИРАНДИ

14 АВГУСТ

В. И. Ленина цIерагIа майда. 17.00. Урус-Мартановски районера художественни самодеятельноста отчетни концерт.

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. ГIишлонхой Ди дездеш халкъо сакъердар. 6.00. «УнахцIено» яха клуб. 14.00. «Синкъерам» къаман халхараш дезарашта. 15.00. ДIалокх духови оркестро. 17.00. Студенчески отрядий фестиваль. 20.30. Хронико-документальни фильмаш хьокхар.

1-ча Мая цIерагIа беш. 9.00. Книжкаш дезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш хувцар. 20.00. «Орфей» яха дискотека.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 11.00. «Фаьлгий а приключеней а дунен тIа». 20.00. «Ткъаьиттара баьннарашта лаьрхIа салаIара сайре.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00. Видеотека. 11.00. «Градостроителий» конкурс.

Химикий ДК. 10.30. «Спорто вайна низ алсамбаккха новкъостал дергда» яха спортивни цIей. 17.45. «Тха кIира» яха радиожурнал. «ДикагIйолча опыта адрес».

Пролетбата цIерагIа ДК. 14.00. «Теремок» яха киноклуб. 18.00. «Халкъа догтагIал — СССР низа кIийле» яха беседа. 20.00. Дискотека.

Филофонистий клуб (Пушкина ул. 6). 10.30. Грамзаписий коллекционерий вIашагIкхетар.

М. Горьке цIерагIа клуб. 20.00. «Лидер» яха дискотека.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 15.00. «Фаьлгий дуне тIа» яха киноклуб.

«Динамо» стадион. 9.00. Теннисах йола профсоюзий ДФСО ийилла яхьаш.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 АВГУСТ

ШОАТТА

ФИЗКУЛЬТУРНИКА ДИ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — ХIана, сендухьа.
9.05 — «Болама кхерамзле».
9.55 — «Королев». «Уж хьалхара бар» яхача циклацара документальни фильм. 1-гIа сери.
10.50 — Халкъа ашараш.
11.05 — «Уж хоза провинциалаш». Лакхерча сценарни курсий выпускнинех.
12.00 — «ЦIагIара академи».
12.30 « Социализма мехкашка». Телевизионни журнал.
13.00 — «Массанена а хIаранена а». «Тхо, кулг ца яздаьраш».
13.30 — «Хьайбай дунен тIа».
14.30, 23.20 — Кердадараш.
14.40 — «Дезала экран». «Никудышняя». Художественни фильм.
16.15 — Документальни фильм.
17.15 — «Халкъа кхоллам». Телевизионни обозрени.
17.45 — Дунен халкъашта юкъера программа. Политически портрет: Раджив Ганди. Дуне долчча бесса. Телехьажархошта жоп лу.
18.45 — «Вай тIехьале». «Сотбис» Москве» Москве хиннача вай ханарча советски живописа хьалхарча дунен халкъашта юкъерча аукционах.
19.30 — ВЛКСМ 70 шу дизарга. «Конец императора тайги». Художественни фильм.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Боккхийбарашта мультфильмаш: «Пьер Гюнт», «Iиндоргlеи никъи».
22.25 — «Илли-88».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Iилма-довзийтара фильмаш.
8.50, 10.00, 10.50, 12.00, 12.20, 13.20 — Массадолчох а лоацца. «Берий книга иллюстрацеш».
9.00 — Телевизионни театральни абонемент. Виктор Розови цун турпалаши.
10.05 — «УнахцIено».
11.00 — «Шера ханаш». Август.
12.05 — «Перестройкеи бокъои».
12.30 — Советски поэзи. Янка Купала.
13.25 — Дии обществои. Эрсий мехко кераста ди тIаийца 1000 шу дизара цIей дездарах.
13.55 — «Гушдар — теша хала дар».
15.00 — Тха фильмофондера. «Неаполетански иллеш дIалокх Н. Огренича».
15.25 — Киножурнал.
15.35 — «Шун дехарех». Концерт.
16.05 — «Стадион шиворот-навыворот». Мультфильм.
16.15 — «ЦIе тоачув». («Калина красная»). Субтитрашца художественни фильм.
18.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Москва).
19.50 — Документальни фильм.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Приключения Пети». Мультфильм.
20.15 — «Взятка».
20.45 — Илли оал Е. Ионовас.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Доазол дехьарча фильма экран. «Ритм-1934» (ЧССР).
23.10 — Волейбол. В. И. Саввина сийна дунен халкъашта юкъера турнир. МаIанах.
23.55 — Кердадараш.
00.05 — Московски дунен халкъашта юкъера дунен марафон.

14 АВГУСТ

КIИРАНДИ

ГIИШЛОНХОЧУН ДИ

I ПРОГРАММА

8.00, 23.10 — Кердадараш.
8.15 — Ритмически гимнастика.
9.00 — Документальни фильм.
9.20 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «ГIулакх ду Советски Союза!»
11.00 — «Iуйрийнара почта».
11.30 — «Никъ берий клуб».
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцIено».
14.45 — В. А. Моцарт. Фагота виолончелена лаьрхIа соната.
15.15 — XIX партконференце курсагIа. «ГIишлонхо».
15.50 — «Омске иллей вIашагIкхетар».
17.00 — Поэзе минуташ.
17.05 — «Дийна планета». Документальни фильм. 5-гIа сери — «Баьций фордаш». (Великобритани).
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Граждански иск». Художественни фильма премьера. 1—2-гIа сереш.
21.00 — Ха.
21.40 — П. И. Чайковске симфонеш. № 6 йола симфони.
22.40 — Футбольни обозрени.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаотта!»
8.15 — Iилма - довзийтара фильм.
8.30 — Портреташ. И. С. Никитин.
9.25 — «Эрудит». Iилма-довзийтара фильмаш.
10.10 — ЦIагIара академи.
10.40 — Iилма-довзийтара фильм.
11.00 — «Эрсий къамаьл». Деша мах.
11.30 — «Никъ берий клуб».
12.30 — Iилма. теори, эксперимент, практика.
13.00 — Философски беседаш. Передаче дакъа лоацаш ба: СССР философски общества президент, академик И. Т. Фролов, АН СССР член-корреспондент В. С. Степин, философски Iилмай доктор Н. В. Мотрошилова.
14.00 — Фильм—берашта. «Ляльки—Руслани цун доттагI Саньки».
15.10 — Болама кхерамзле.
15.15 — П. Бомарше. «Безумный день» или «Женитьба Фигаро» Московски Сатира театра фильм-спектакль. Перерыве (16.50) — Реклама.
18.10 — Футболах СССР чемпионат. «Терек» (Грозный) — «Торпедо» (Кутаиси).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун. бераш! «Разгром». Мультфильм.
20.15 — «БАМ-ера вIашагIкхетараш».
20.50 — «ХIаране денхар». Боккхийчарна мультфильмаш.
21.00 — Ха
21.40 — «БIаргех хиш Iолегар». Художественни фильм.
23.05 — Волейбол. В. И. Саввина сийна дунен халкъашта юкъера турнир. Ма-
23.50 — Кердадараш.
Iанах.

15 АВГУСТ

ОРШОТ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Гражданский иск». Художественни фильм. 1 сери.
9.40 — «Артисты цирка Ермоловы», фильм-концерт.
10.25, 15.30, 17.00 — Керда хоамаш.
10.35 — ФутболагIа ловзарах дола дувцар.
15.45 — «Пятилетка: гIулакхаши нахи». «Коллектив тийшар» яхача документальни фильма премьера.
16.15 — «Со, хьо, дерригаш цхьана».
17.05 — Инде къаман цIейга — ший лоIаме хилара Денга. «Страна на марше». Документальни фильм (Инди).
17.35 — Фольклора дунен халкъашта юкъера фестиваль. Коломенскера цIей.
18.35 — «Бурдолгех дола фаьлгаш». Мультфильм.
18.45, 23.40 — «Тахан дунен тIа».
19.05 — Поэзе минуташ.
19.15 — «Ловзаш бараш».
20.00 — «Мишта дах хьо, театр».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.00 — Ха.
21.50 — «Елена Образцовай безами балеи» яхача фильма-монографе премьера.
23.50 — Шахматаш. СССР чемпионат.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Свидание с вальсом» Фильм-концерт.
9.05 — «Травяная западенка», «Подаренка» яха мультфильмаш.
9.40 — «Усть-Урт яхача лоаман къайле». Iилма-популярни фильм.
10.00 — «Эрсий мотт».
10.30 — «Катяцара ахка» яха берашта йола фильм (ЧССР). 1, 2 сери.
11.25 — «О, лоза!» яхача документальни фильма премьера.
12.05 — «Семен Дежнев». Субтитрашца йола художественни фильм.
13.20, 22.45 — «Керда хоамаш».
13.25 — «ЦIера наькъаш» яхача телефильма дийнахьара сеанс. 3 сери.
14.55 — «Кокшетау» яхача фильма-концерта премьера.
17.55 — «Керда хоамаш» (нохчий меттала).
18.00 — «Дой баьрешка хьеж». Телефильм.
18.20 — «Баркал! Бокхьала а!».
18.50 — «Негатив».
19.05 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.20 — Мультфильм.
19.30 — «ЦIе тIаьск!». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Дийна планета». Художественни фильм. 4 сери. «Джунгли» (Великобритани).
22.55 — «Iуйрийнара почта» (юхадувцаш) яха музыкальни передача.

РАДИО

13 АВГУСТ
ШОАТТА
ФИЗКУЛЬТУРНИКА ДИ

7.15 — Хьайбаш леладераш подрядагIа болх беш ба.
7.30 — «УнахцIено» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
7.50 — Передачай программа.
7.55 — 8.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Реклама.
11.00 — «Школьни глобус».
11.30 — 12.00 — СалаIийтарах баркал хилда.
12.30 — «Сатирически микрофон» (гIалгIай меттала).
12.50 — «Кердача тайпара болх бе уйла е еза» (нохчий меттала).
13.05 — 13.15 — Реклама.
15.15 — Физкультурника Ден хетадаь концерт.
16.00 — Хозрасчет дегIаахар сихдара стимул. Хаоттам.
16.15 — 17.00 — «Кавказа Iуйренаш» яха радиожурнал.
18.00 — 19.00 — «Музыкальни почта».

14 АВГУСТ
КIИРАНДИ
ГIИШЛОНХОЧУН ДИ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — 9.00 — Тха моаршал дIаэца.
11.20 — 12.00 — ГIишлонхочун Денна хетадаь концерт.
15.15 — 15.30 — Вай лоалахой болча. Къулбаседа-ХIирийченера передача (гIалгIай меттала).
16.00 — Литературни Нохч-ГIалгIайче. Хаоттам.
16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
16.45 — 17.00 — Вежарашха йолча. ХIирийчен ашараш.
17.15 — 18.00 — Иллеца доттагIал долчарна лаьрхIа концерт.

15 АВГУСТ
ОРШОТ

7.45 — 8.00 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). Хаоттам.
8.15 — Передачай программа.
8.20 — КПСС XXVII съезда решенеш — вахаре! «ХIара дезала квартира» (гIалгIай меттала).
8.35 — 9.00 — Iуйрийнара концерт.
9.15 — «Творчески хIама лохаш (нохчий меттала).
9.30 — РадиоладувгIархой письмоех (гIалгIай меттала).
9.45 — 10.00 — «Цу цIимхарча дийнахьа» Х. Муталиева поэма. (гIалгIай меттала).
15.15 — Кагирхойи хаи» (нохчий меттала).
15.35 — 15.45 — Реклама.
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Нохч - ГIалгIай радио телевиденеи ансамблеи, цун солисти концерт.
16.30 — «Саги закони» яха радиожурнал (нохчий меттала).
16.50 — 17.00 — Музыка.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

СА ЛОАЛАХО

ДУВЦАР

Са лоалахо Дача раьза вац къаракъа а алкоголизмана а духьала массне къовсам лоаттабе беза, яхаш дувцачоа. ФуннагIа хIама дича а, маларах кхийттача мара самукъа мича доал е жерочунца бегаш беча а, е сарахьа новкъостащца салаIа хайча а.

— ХIаьта, малар дIадаькхача паччахьалкхенна а хьокха ма кхетаргбий, — кхы дIахо а къар ца вала гIерташ дувц Дачас.

— Дош дий из, сарралца балха а хинна, ший фусаме чувоагIаш, цхьа 100 грамм яккха моттиг йитаяц, яхалга? Къавелча а кхуврглолаш хIама деций — сесага коча юх а лаьца, цIагIа-вагIалга?, —яхаш лувш ва из.

Из маварра вувца дуккха масалаш эш. Цун вахаре уж шортта да. Бакъда, ала йиш — яхаш лувш ва из.

Дикача балха тIа ва Дача. Амма, сона вовзача ткъаьх совгIача шера молаш а цо ше ма яххара цунца мара самукъа ца доалаш а хьавенав из. ХIара дийнахьа балхара ваьлча, хьанийца ахчан кепиг фусамнанна бIарга ца дойташ, ше санна барий тоабаца «Пивной» вахе мара, сарахьа цIаверзац из. Иштта Дачий яр къонал а.

Шийга аз хаьттача, тха нанас а аьлар: «Ше моларг хилча денз молаш а, сакъердаш а, ший дезала доал ца деш а хьавенав из». Маларо ханал хьалха къаваьв из саг. ХIаьта хIанз а сона юхь-духьала латт Дача сайрийна кад а менна, бага гIаьле а елла, ше вахача коа текхаш лийнна ха.

Цкъа цар ковна улув гIолла тIехъяьнна дIайодача цхьан кхалсаго аьлар: «Ма дика да-кх хьо са цIагIа чувоагIаш воацаш». Цу хана Дачийна тIехьа хьежаш латтар со а са лоалахо ЗулпаIа а.

Къахетар тхона кхы дуне ца гуш, ханал хьалха къаеннача Дачий сесагах ЗалпаIех. Хийла Дачас ара а яьккхе, ший зIамагIдола берг мархI а делле, когашдахар улув а даьккхе, ена бийса яьккхаяр цо со йолча. Мел хий ихад цун бIаргех? ЦIаяха даь цIа а доацаш, кхы маьрцIаьша доал а ца деш, паччахьалкхено бераштa луча пособех царна гIийло сискал а телаш, дIаихай ЗалпаIий къонал а шераш а. Из хьогаш яр ший кхинах Зурайх. Цун цIенда, зIамагIевола маьр-воша молаш вацар. Цар цIен че а дика тоаяь яр — мебель, сесага а берашта а тIадувха шоргта барзкъаш дар, хIаьта воккагIволча веший дукха бала болаш а вацар зIамагIа вола воша. Шин-кхаь шера цкъа цIаьхха нийслора маьр-воша акхар наIар тIа вар. Увза а луш, ЗалпаIа ший бала бувца йолаелча, харцахьа хьожар из. Бераштa кара а кхайде, ваьле дIаводар. Цул тIехьагIа ши шу а кхо шу а доалар маьр-воша акхар наIарга ца воагIаш. Иштта гIулакхаца яр ЗалпаIийца зIамагIйола кхи а. Наггахьа, базар тIа кхийттача, йист хила а яшацар из маьр-веший сесагага.

...МаьркIажел тIехьагIа дар из. Массавар сайрийна чувийрза хIама а йиа. Iовижа кийчлуш хула ха яр. ЦIаьхха берий мухь хезар сона Дачар коара. Чехка уж болчахьа яхар со. Сона лайра укх тайпара сурт: карта уллув гIийло елхаш латтар ЗалпаIа, хIаьта цунна тIаетталуча йоккхагIйолча йиIиго наьнага хеттар:

— Мама, фу дир хьона папас? ТIеххьара а юврgьякх хьо цо. ВIалла къинтIера-м яргьяц хьона со цунна.

Бакъда, Дача-м кухне латтача дивана тIа вIаьхвенна уллаш вар, ший баге а етташ.

Юххера а кхийтар со хинначох. Бераш Iо а дувшадаь, чувенача укхунна дулхи берхIеи Iо а оттадаь, чай дотта ЗалпаIа пишкагахьа йийрзача, ший бе яьлла тIехк лостаяь сесага техаяр Дачас. ХIаьта тIехк кертах кхийттаяр, цун корта а боаттIабеш. Цох кхераенна. аз аьлар ЗалпаIийга милице телефон а техе, дIа хьана вигийтац Iа из. Амма, хала са а тохаш, сесаго дехар дир: ма делахь из. Со цун даси вошаси юврgья. Из вошас кIалхар ма воаккхаргвий, хIаьта тхо хIалак хинна даьннад. ХIама дергдац кхете кхетаргва, ца кхете, де хIама дац. ДIаяла, хIама дергдац, хIанз наб кхетаргья цунна. Тховсара-м кхы хIаман новкъа вацар из.

Хьалха санна паргIато яц хIанз моларашта. ЛаьгIлуш доагIа цар мугIараш. Замано хувцамаш даьд Дачар вахаре а. Дукха маларах веттавала вахьац из хIанз. Сатем эттаб дезала юкъе а. Кхы довнаш хилац коа а.

Хьалха хиннар ийрча гIа хилча санна хет дезала. Цар оамалашка, дегашка во лер йитай къаракъаца гаргало лелаяьча дас. Эггара доккхагIдола зе из да Кхетийхьог I цунах Дача а, из санна бараш а? Хала да цу хаттара къаьстта жоп дала. Амма цаI да шеко йоацаш: цар ха дIаяьннай. Дика а да из дIаяьнна.

А. АРСАМЕРЗАЕВА.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05210. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92.

Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2679.